

REDACTIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an ... .. 20 cor.

Pe jumătate an ... .. 10 "

Pe 1 lună ... .. 2 "

N-rii de Duminecă pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 38.

Vorbirea dlui Andrei Bârseanu.

(*) Vinerea trecută în sala strălucită a gimnaziului dela Brașov profesorul Andrei Bârseanu a rostit o vorbire d'o rară frumusețe. Am recitat-o, și nu e numai impresia mea, ci a tuturor cărturarilor cu cari am avut prilej să vorbesc: *așa vorbire de mult nu s'a rostit la adunările generale ale Asociațiunii*. Ea e frumoasă nu numai ca formă și alcătuire, ci mai ales prin adevărurile mari ce cuprinde. E d'o dulce duioșie unde ne face tabloul uneia dintre zilele mari ale neamului nostru: când s'a ținut întâia adunare generală la Brașov.

Zice:

»In fruntea mesei presidiale figura măteată a lui Șaguna; lângă el chipul blând al venerabilului mitropolit Alexandru Șterca Șuluțu, capul bisericii române unite, și în jurul celor doi Arhi-păstori ai bisericilor române surori, ca membrii ai comitetului noii societăți: învățatul și de toți respectatul canonic Timoteiu Cipariu, cu privirea vie în mijlocul feței delicate, harnicul George Barițiu cu trăsurile feței marcate și cu privirea pătrunzătoare, simpatica figură a protopopului Ioan Popazu, mai târziu episcop al Caransebeșului, fața aspră și rezolută a energicului Axentie Severu, răposat acum de curând, figura inteligentă și senină a lui Gavriil Munteanu, directorul tinărului gimnaziu român din Brașov, vrednicul doctor Pavel Vasici, colaboratorul lui Barițiu la »Foaia pentru minte, inimă și literatură«, Bologa, Măcelariu și ceilalți tovarăși de muncă ai lor. Numai Andrei Mureșianu, heroidul deșteptării noastre naționale, care ar fi meritat să fie și el în această societate aleasă, stă la o parte apatic, cu fruntea plecată la pământ, ca un stejar trăznit în mijlocul unui codru plin de viață«.

Cu aceeași frumusețe și dragoste arată gândurile mari ce prinseră a încolți, p'aceea vreme, în mintea bărbaților luminați ca Șaguna, Bariț și ceilalți, și toate nădejtile ce obștea română legase de Asociație.

Dupăce pune întrebarea: *oare împlinitu-s'au măcar în parte așteptările mari*, răspunde cu multă cumpănă la judecată.

Partea asta a vorbirii dlui A. Bârseanu ni-se pare mai însemnată. Ea este menită adică nu numai să fie o iconă credincioasă a stăruințelor Asociațiunii și a lucrurilor săvârșite, ci tot'dodată și un *program*, o indicațiune privitoare la cele ce Asociațiunea va trebui să întrupeze d'aci încolo.

În vremea din urmă s'au observat adică în sânul Asociațiunii deosebite curente. Unii au vrut una, alții alta. S'au și încercat multe, dar n'au isbutit toate. Dl Andrei Bârseanu, dupăce arată lucrările mai însemnate ale Asociațiunii, lămurește și pe cei cari ar fi dorit să se lucreze mai mult, arătând greutățile ce trebuiau înlăturate, ceea-ce n'a isbutit totdeauna.

Eată ce spune despre menirea Asociațiunii:

»Asociațiunea« nu este o Academie, o societate de oameni învățați, ci numai *însofire de oameni doritori de învățatură*.

»Membrii ei poate fi oricare Român cu trageră de inimă pentru înaintarea poporului său, care plătește o anumită cotizațiune anuală; iar comitetul ei este o corporațiune curat administrativă, compusă din oameni cu diferite ocupațiuni, cari jertesc în dar, aproape toți, munca și timpul, ce le prisosește, pentru chivernisirea conștiințioasă, a denarului obștesc și pentru buna întrebuințare a lui. De altă parte »Asociațiunea« noastră a dispus și dispune încă și astăzi de prea puține mijloace materiale, ca să poată duce la îndeplinire lucrări de știință așa grele și costisitoare, ca cele luate în vedere în adunarea generală din anul 1862. Și cu toate secțiunile literare-științifice, ce s'au înființat în timpul din urmă, părerea mea este, — deși aș voi bucuros să fiu proroc mincinos, — că »Asociațiunea« noastră nu va putea rezolvă nici de aici înainte, într'un viitor ce se poate prevedea, probleme așa grele științifice, ci va rămâne aceea, ce a fost și până acum, anume: O societate pentru *lăfirea luminei în straturile cele mari ale poporului, o însofire pentru popularizarea științei și pentru creșterea sentimentelor bune; cu alte cuvinte: ea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința*.

Iar despre rodul lucrărilor anilor din urmă constată:

»Despărțimintele »Asociațiunii« nu mai sunt niște cadre fără ostași, niște simple biurouri pentru încassarea taxelor dela membri, ci cele mai multe din ele se întrec unele cu altele în înființarea de biblioteci populare și în ținerea prelegerilor pentru popor, fie-care din ele caută să atragă masele pentru cauza cea mare a culturii naționale și să deștepte în ele dragostea pentru cartea românească. Și astăzi dacă în multe locuri poți vedea Dumineca și serbătoarea țărani de ai noștri strănși la un loc și ascultând cu băgare de seamă pe unul dintre ei, care cetește din vre-o carte sau din vre-o gazetă populară, sau de-vei află întruniți în biserică sau în școală, ca să asculte la cuvintele îndemnătoare spre bine sau la povețele practice ale preotului și învățătorului, și dând cârciuma cu totul uitării — o parte din merit o are »Asociațiunea« care nu mai este astăzi o vorbă fără înțeles înaintea omului nostru din popor, ci »Asociațiunea este privită în cele mai multe părți ca o mamă bună, care caută să atragă la sânul său iubitor pe toți fiii săi și la care cu toții privesc cu încredere și iubire.

Succesul acesta obținut printr'o lucrare statornică numai de câțiva ani de zile, să ne servească ca îndrumare pentru viitor. *Să ne apropiem cât mai mult de omul din popor, să căutăm a-i cunoaște firea și aplicările, să-l luminăm cu toate mijloacele culturale moderne, să-i ușurăm năcazurile și să-l îmbărbătăm. Să-l legăm de noi cu lanțul puternic al culturii naționale și astfel să facem din întreg poporul nostru o cetate tare, care să fie în stare a rezistă la ori și ce atac«.*

Subscriem tot. Pentrucă este adevăr netăgăduit tot ce spune.

Cum șade bine de altfel tuturor bărbaților aleși, dl Bârseanu se înfățișează adunării cu multă modestie și simte cinstea ce i-s'a făcut când anul trecut l-au ales vice-prezident al »Asociațiunii«. Simțind-o, dar mai ales dându-și seamă de rolul ce-l avea trebuind să prezideze singur, căci prezidentul Șuluț lipseă, a ținut să se achite cât se poate mai bine de îndatorirea ce i-s'a impus. Atât prin vorbirea de deschidere, cât și prin felul cum a condus desbaterile, d-sa a dovedit

că *omul sfințește locul*... Nu slujba face pe om, ci hârnicia și priceperea.

Iar Românimea noastră — dacă ar mai fi stat la îndoială — s'a putut convinge perfect, că așezămintele, culturale mai ales, câștigă în splendoare și se întăresc nu numai având în fruntea lor persoane *sus puse*, cum se zice, ci bărbați cu mintea luminată și inima caldă, cari fac din noapte zi, când vorba e de binele poporului.

Modestul profesor dela Brașov n'a intrat la »Asociație« cu autoritate, n'a fost ales vice-prezident pentrucă ar fi om cu trecere ici ori colo... Dându-i însă Dumnezeu zile, munca sa și lumina minții sale are să întărească »Asociația« și strălucire are să reverse asupra scaunului în care l-au așezat încrederea și dragostea cărturarilor noștri de pretutindeni.

Un englez aprobând lupta națională.

Zilele trecute a petrecut în țara noastră o deputațiune de bărbați însemnați englezi membri ai clubului »Eighty« din Anglia, cu scopul de a studia și cunoaște mai de aproape Ungaria și locuitorii săi, precum și relațiile politice ale acestei țări. Unul dintre acești bărbați, poate figura cea mai interesantă, eruditul profesor de istorie dela universitatea Cambridge, *Oscar Browning*, a făcut următoarele declarații importante și pentru lupta noastră națională, unui ziarist din capitală.

»Bătrânul profesor Browning, scrie ziaristul, în a cărui ochi străluce și acum entuziasmul unui june, când vorbește de libertate, a zis, că cea mai nobilă trăsătură din sufletul englezului, este simpatia față de cei ce sufer pentru lupta politică. Insa dela simpatia pentru cei ce luptă pentru libertate, până la recunoașterea de aspirațiuni politice cari n'au nimic comun cu libertatea, cari ținesc numai la schimbarea formei de stat, a căror rezultat este în cazul cel mai favorabil foarte problematic, contra astorfel de lucruri, să revoaltă simțul dezvoltat al englezului.

»Atinsă chestia asta, scrie ziaristul mai departe, am pus învățatului întrebarea, că până la ce limită are lupta națională îndreptățire politică?

»Profesorul Browning a dat problemei interesante un răspuns foarte limpede. »Lupta politică este îndreptățită și sigură de toate simpatiile, dacă are de scop, *apărarea limbei naționale și proprietăților naționale, adică bunurile subiective ale unei națiuni, fără să fie stăpână peste aceste prețioase lucruri, nu există națiune liberă și nici viețuitoare*. Unde însă într'o comunitate de popoare, o astfel de luptă să asuprește dela puterea centrală, acolo trebuie, după cum ne învață istoria, *să păgubească asupritorul*«.

»Cum să ții socoteală de toate dorințele naționale ale unei comunități de popoare, cari deosebindu-se prin tradiție, aspirațiuni și cultură, se luptă unele după supremație, altele după recunoaștere. Nu urmează de aci, că legătura ce le ține laolaltă de dau un întreg puternic, va rupe, ori cel puțin se va dărăpăna?, — întrebă mai departe ziaristul.

»Întrebarea asta prefăcu pe istoric în profetul care aprinde la lumina trecutului, făclia, ce lu-

minează îndepărtatul viitor. »Cheia acestei probleme«, a zis bătrânul, este desvo terea. Ea merge calea ei oablă, după o anumită lege, la a cărei capăt este *federațiunea*, forma cea mai perfectă de guvernare este *federațiunea*. Și apăsut, ceea-ce dovedea convingerea adâncă, adause profesorul: »federațiunea da, nici-odată însă separațiune«.

Din declarația asta se vede că învățatul profesor nu ș-a pierdut cumpătul, cu toată șampania cea multă ce a curs în Budapesta la banchetele date în onoarea oaspeților englezi. Și chiar dacă n'ar fi declarat altceva învățatul profesor, decât aceea ce a ținut de cuviință să publice ziaristul preseii din capitală, și atunci încă este, ceea-ce a zis învățatul, pentru noi un puternic indemn, de a urma lupta politică *pentru limba strămoșească și celelalte bunuri subiective naționale*, deoarece — vorba bătrânului — asuprirea noastră din partea guvernului se va răzbuna de bună-seamă spre paguba asupritorului.

Școala nouă.

S'au găsit între noi Români întotdeauna și oameni buni și răi. Buni până la sfîntenie și răi până la iad. Numai un soi de oameni nu s'a aflat între noi: *trădători de neam*. Aceasta a fost mândria noastră națională. Fie-că stăpânirile de pe vremuri n'au fost atât de corupte ca să se folosească de mijloace nemorale pentru a desbrăca pe oamenii de firea lor, fie-că oamenii odinioară erau mai tari la suflet și nu-și vindeau pe mama lor bună. Destul, că vânzătorii de neam n'au lăptat mamele române.

În vremile din urmă însă și anume de când s'a început nebunia cu maghiarizarea silnică, fie-că stăpânirile sunt mai corupte, fie-că în noi s'a furișat veninul corupției, destul că se ivesc șerpi cari mușcă sinul mamei nutritoare. Unul într'un chip, altul într'alt chip, fiecare după felul ființei sale păcătoase. Vor fi și de aceia cari inconștient o fac aceasta, dar aici aceasta nu-i scuză!

Dl Cosma a arătat o generație ce acum se crește în serviciul gonacilor nostri. E timpul dar să ne oprim la această școală nouă, pentru a cărei captivare debitează acum cercurile guvernante 2 tipuri marcante, doi inaintemergători în împărăția Mamonului.

Unul este dl Moldován Gergely. În el e întrupat renegatul, omul care se lapadă de tradițiile neamului său și se prefacă în maghiarul cel mai nou. Mare pagubă nu ne-a făcut și nici nu ne poate face, căci oamenii cari au învățat carte nu stau de vorbă cu cei-ce zic că noi nu suntem Români, precum bunăoară nu ar stă nici cu cei-ce ar negă, că există soarele, căci a negă romanitatea noastră e tot atâta cât a negă lumina soarelui. Pe noi nu aceea ne interesează, că ce scrie dl Moldován Gergely despre obârșia noastră, ci aceasta, cum se răsplătesc serviciile antiromânești. *Din funcționar de poliție rector magnificus!*

Ce splendidă carieră și totuși cât de fio-roasă. Dar, tăcere: parcălabul nu ne lasă să vorbim și atunci taca încă-i vorbă.

Al doilea e dl Burdea Constantin ridicat și el pe scara politică. Acesta nu face multă filosofie ci provoacă urgia puterii de stat împotriva așezămintelor noastre sufletești, contra bisericii și școlii, și contra așezămintelor avutului nostru, contra băncilor românești din cari face cuiburi de conspirații contra ordinii de stat. Un atentat cum nu ne-am închipuit că se poate ivi în sânul neamului nostru.

Se zice, că acesta ar fi prețul fișpanatului din Caraș-Severin la care aspiră Burdea. *Fișpanatul și câte se țin de fișpanatul acelu colț de țară respirată.*

Ori cât de iezeit să ținem noi pe un Apponyi, de speculant pe Kossuth și de blazat pe contele Andrassy, atât de corupți tot nu-i credem să se joace cu onorabilitatea publică în felul acesta, ca dignitățile oficiilor publice să se facă prețul sângelui, ci credem a găsi veninul vărsat pe sânul mamei sale, în psihologia omului pornit spre pradă. L-a amețit mărimea gândului de fișpanat și bogăție. Și atâta e destul pentru un om care după pregătirile sale n'are elementele unor superioare concepțiuni a norocului.

Și nu credem să fie maghiar serios pe care să nu-l cuprindă scârba de atâta abrutizare a sentimentului omenesc, știind noi pe maghiari cât de susceptibili sunt în punctul iubirii lor de neam.

Aici nu avem de lucru cu o teorie absurdă, de care mult nu ne pasă, cași la Moldovan Gergely, ci cu o calomniare a vieții curate și neprihănite a instituțiilor noastre, și dreptaceea noi insistăm la provocarea dlui Parteniu Cosma de a se declara dl Burdea respective a dovedi ce-a aruncat în fața instituțiilor noastre bisericesti și naționale ori a suporta consecvențele unei calumniari.

Datorința noastră este a nu lăsa să se formeze aici școală care să ne pericliteze moralitatea publică prin denunțări, drept-ce este timpul suprem să se înceapă boicotul denunțanților și a acelora cari se servesc de denunțanți ori fac tovărășie de interese cu ei.

Căci ascultați vorba noastră și de n'o fi așa să fim desarmați. Burdea și generația tineră din școala nouă apostrofată de dl P. Cosma și de noi toți, e bine cunoscută, și are de întemeietor și protector bărbați cu aspirații înalte de aici de acasă din mijlocul ori chiar fruntea noastră. Acești haini ai neamului nostru cu aspirații sfinte și i-a postat de pionii intereselor lor în Budapesta și acum să sporesc ca ciupercile, ce e mai fatal, pușcă și peste țintă, să afle arcaș și pentru cojocul întemeietorului școlii.

Aici să se întoarcă privirile: la prietenii de acasă ai lui Burdea și a mititeilor săi semeni și de loc se vor afla firele de interese aici în mijlocul nostru și se va dovedi, că există o bandă, care în lupta ei de spoliare și-a creat școala de denunțare

care acum operează sub firma maghiarizmului.

E deopotrivă interesul maghiarilor și a nostru să nu dăm firma noastră cinstită acestei bande de oameni, cari și pe ei și pe noi ne înșală și înveninează raporturile dintre noi, ci ca oameni cinstiți să ne împărțim colacii, fie-care sub firma sa proprie. Căci atâta li este lor de »Ideea de stat« cât este pentru sultanul din Marocco lacrimile Mariei din Radna. Bani și scaune de dignități le trebuie lor, nu idei.

S'o începem dar noi de acasă, dar fără nume ca să nu preocupăm:

1. În a cui interes s'a înființat școala nouă din Budapesta, din care s'a dezvoltat corpul denunciator de astăzi?

2. Oare aspirațiile lui Burdea a creat războiul din Caransebeș ori, războiul din Caransebeș aspirațiile lui Burdea?

3. Și războiul din Caransebeș cine-l face? Nu școala nouă? În a cui interes?

Tot atâtea chestuni cari ne vor deschide ochii, că sub duhul păcii propagat din toate părțile în timpul din urmă, iată că ne pomenim cu o școală nouă creată de prepuștii de odinioară deveniți acum vânzătorii de cele sfinte.

Congresul național-bisericesc, care urmează a se întruni pe ziua de 1/14 Octombrie la Sibiu, după știrile ce primim din metropola Românilor gr. or., nu se va convoca, fiind grave complicațiuni la mijloc. Noi credem însă că mai ales în urma complicațiilor ar trebui convocat, deoarece congresul este forul nostru cel mai înalt nu numai în drept, dar și dator să-și spună cuvântul în orice afacere și să apere autonomia bisericescă. Prin convocarea lui s'ar împărți responsabilitatea, și viceversa: neconvocarea ar apăsa numai umerii unor ori altora.

De altfel așteptăm ca organul metropolitan din Sibiu să aducă lămuriri ori dacă suntem greșit informați, să restabilească adevărul.

Presa italiană despre Români. Știrile din Italia spun că presa italiană consacră entuziasme serbărilor din București și primirei călduroase făcute contelui din San Martino e Valperga, trimisul cetății Roma.

Paște, Murgule! *Se vede că a fost numai vorba, așa să-i mai mângâie pe Unguri, știrea că honvezimei i-se va da artilerie. Știrile mai nouă spun că n'au vorbă: afacerea asta nu este încă rezolvată, ci mai trebuie vreme până să se hotărască ceva definitiv.*

Altă știre spune că și dacă li-se vor da honvezilor tunuri, acestea vor fi tunuri cari nu mai pot fi folosite la armata comună. Așa un fel de jucărie.

Iată de ce foile ungurești sunt iarăși cătrânite rău. Sigur e numai că domniile kossuthiști vor spori dările și recruții!

Pretenia ceho-maghiară. Cronicarul săptămânal al ziarului »Bud. Hirap« ocupându-se cu prietenia ceho-maghiară spune, că deputatul naționalist Milan Hodza a plecat în Boemia spre a abate în convorbiri și prin articole de ziare pe Cehi dela încheierea unei prietenii cu Maghiarii.

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, furnizorul curții regale, atelier de instrumente medicale-chirurgicale — UJVIDÉK.

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistire, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

pe motiv că Cehii și Maghiarii nu pot să încheie o astfel de prietenie chiar din cauza, că Maghiarii sunt numai contrari Austrieilor, și că ei de fapt sunt prietini cu Germania, cu cari în fie-care moment sunt gata a încheia o alianță contra Slavilor, dacă interesele maghiare pretind acesta.

Un corb alb. S'a găsit adică un prezident de Tablă, Prubszky Jenő, care într-o circulară adresată tribunalelor și judecătorilor cercuale de pe acel teritor arată *ce greu se poate servi justiția dacă juzii nu pricep limba împričinaților.* Recomandă deci tuturor să caute a învăța limba poporului între care trăiesc și cere raport despre progresul ce-l vor fi făcut în privința asta în-deosebi juzii tineri, dela cari așteaptă să învețe limbi.

Prezidentul acesta de Tablă din Dobrițin și-a găsit însă pricină cu presa — patriotice. Pentru vederile lui laudabile, pentru că în justiție nu vrea să facă politică șovinistă, îl declară »nepatriot«.

Deputatul Vasile Goldiș între alegători. Dsa va ține dare de seamă Duminecă în 30 c. în Groș la orele 10, Dumbrăvița la orele 11, Căpruța la 12^{1/2}, Bătuța la 3 d. a. și Monoroștie la 6 seara.

Goluchowsky și Kossuth. Mai alaltăeri presa maghiară anunța că noul pavilion (în locul celui ars) maghiar în expoziția de la Milano are să-l inaugureze Kossuth Tivadar, fratele ministrului, ca reprezentant al guvernului.

Tot presa maghiară țipă însă acum. Și anume împotriva contelui Goluchowsky, care ca ministru de externe »a intrigat« și a făcut pe M. Sa să retragă însărcinarea ce se dădese lui Kossuth Tivadar, care deși e fiul lui tatăl său și frate cu ministrul, nu este însă cetățean ungar. Deci nici nu poate să reprezente statul ungar ori pe ministri.

Năcazul presei maghiare este cu atât mai mare, cu cât la Curtea și guvernul italian se făcuse deja înștiințare că anume Kossuth Tivadar va reprezenta guvernul la inaugurarea pavilionului. Mai mare rușinea că acum trebuie să se retragă aceasta însărcinare.

»Függetlenség« înregistrând rușinea pățită de guvern scrie: »Și totuși Goluchowsky rămâne ministru, ba o să vină din nou în fața delegațiunii maghiare, unde o să ceară bani. Și are să i-se dee!«...

După toate semnele, așa are să fie. Ce să-i faci: este în țara asta și peste Kossuth mai mare!

Misionada societății stului Ladislau Orient. Din referada episcopului Várady Árpád, prezentată adunării generale catolice din Budapesta, aflăm că misiunea acelei societăți e a prevedea cu ajutoare preoții și învățătorii maghiari și pe Ungurii din Orient, anume din România. Várady a și prezentat 3 băieți aduși din Moldova, la carte ungurească. Va să zică societății »Szt. László« îi este permis a face propagandă de maghiarizare în România prin bisericile și școlile sale; dar nouă ni-se impută și aceea, că vrem aici în țara noastră să rămânem Români pe cheltuiala noastră necum să admitem ajutor și preoții și învățătorii trimiși și plătiți din Țara românească. Cum stăm

dar' cu liberalismul maghiar, trimbițat în fanfarele cu cari se primesc tocmai acum Englezii în Budapesta?

Ei, și episcopii nostri gr.-cat. aici în această societate preamăresc pe Dumnezeu. »Dicsértessék a Jézus Krisztus« fu salutul de an al episcopului Hossu către aceasta sfântă societate de maghiarizare »între Prut și Șiret«, iar pentru »Asociațiunea« noastră culturală nu ajunge nici un Tatăl nostru dela 7 episcopi câți îi avem ci o lasă ca și pe o păgână fără binecuvântare arhierască și fără conducătorii ei firești, ca dascălii să deplângă într'însa gloria trecutului în fața prezentului umilit.

Cartea domnului Aurel C. Popovici. Marea lucrare a d-lui Aurel C. Popovici despre federalizarea Austro-Ungariei, care astă iarnă a avut un așa succes în Germania și în Austria, a apărut acum în a doua ediție, căci ediția de astă iarnă (4000 exemplare) s'a isprăvit cu desăvârșire.

Nimeni nu s'a așteptat ca această nouă ediție să producă o nouă valvă în lumea gânditoare politică din Germania și Austria. Și totuși, de câteva zile cele mai mari ziare germane îi consacra articole de fond.

Astfel marele ziar german »Kreuzzeitung« publică un prim-articol asupra acestei lucrări și conchide că este cu totul de părerea domnului Aurel C. Popovici, anume că este o aberație să se lucreze în sensul unei împărțiri a monarhiei habsburgice, căci această monarhie trebuie să existe pentru menținerea echilibrului european. Și singura soluție ca ea să fie salvată, este federalizarea ei.

Alte dureri patriotice. Pe când Englezii clubului »Eighty« petreceau mai cu voe bună la vânătoarea arangiată pe moșiile contelui Károlyi István și se îmbrățișau, lucru mare, cu Ungurii, — iată că bucuria celor înfrățiți este stricată rău: a sosit adecă marele ziar »Times« dela Londra, aducând un articol în care-i ceartă pe membrii clubului »Eighty«, zicând că nu trebuie să primească invitarea partidului kossuthist și peste tot: să se țină de coada acestui partid ori partidul lui Kossuth de coada Englezilor, căci n'au plecat ei din Londra să facă treaba unui partid ci să cunoască țara și popoarele.

Și pentru această pățanie Ungurii invinuesc tot pe Goluchowsky.

Ultime știri.

Revoluție de palat. Petersburg, 27 Sept. S'a descoperit că există o revoluție de palat, în frunte cu marii duci Nicolaevici și Vladimir, frații Țarului. Ei au de gând să facă pe Țarul să abdică de tron. Dacă nu, apoi îl vor înlătura cu puterea, închizându-l undeva, din cauză că el se dovedește prea slab pentru a face rânduială în țară.

Uragan. Madrid, 28 Sept. In jurul orașului s'a descărcat o furtună îngrozitoare. Apa mare a inundat sămănăturile și dărâmat case. A perit sub ruine numeroase persoane.

Catastrofă mare. Londra, 28 Septembrie. Din Campellbore a sosit știrea că pe Indus s'a scufundat un vapor, perind între valuri 160 oameni.

Salarele învățătoresți,

În timpul din urmă s'a lucrat la Consistorul nostru cu multă pricepere, mult zel și multă dragoste, pentru înălțarea nivelului școlilor confessionale. Și nici jertfele materiale nu au lipsit! Rezultatul e, că anume, pe teritoriul Consistorului arădan avem deja pentru toate școlile învățători calificați, iar din partea administrațiunii de stat ni-se dă magulitoarea mărturie, că în timpul din urmă în școlile noastre, cel puțin cu 50% s'a îmbunătățit învățământul și condițiunile de învățământ.

Adevărat, că cu prețul multor amărăciuni, provenite din explicarea rea a demersurilor de regenerare, s'a obținut acest rezultat; dar acum nu cred să existe om, care să nu fie convins, că toate câte s'au făcut, în interesul bine înțeles al școlii s'au făcut și că din toate acestea pozițiunea învățătorului a ieșit întărită. Învățătorul a devenit mai mult prețuit în sus și în jos.

Cu aceasta nu am zis, că acum toate sunt desăvârșite, căci, vai Doamne! multe sunt încă de făcut. Între acestea, ca un munte ne apasă chestia salarelor învățătoresți, care anume este pendentă dela dărnicia credincioșilor, căci afară de mijloacele morale nu avem alte remedii pentru sanarea răului, apriat spus, pentru urcarea și încassarea salarilor învățătoresți.

Învățătorimea agitată de chestia salarelor sale a sulevat mai multe remedii. Așa bunăoară ni-s'a dat să auzim glasuri, că »unde-i scris să susținem atâtea școle decă nu suntem în stare! Va să zică, să ne reducem școlile?

Fatală idee! D'apoi scris este în conștiința noastră, că avem să luptăm cu vreme și fără vreme, cum zice apostolul Pavel, nu numai pentru susținerea ci și pentru sporirea școlilor! Stările oamenii le fac, prin virtuțile, lor și abdicăția nu e virtute. Reducerea ar fi un povârniș de pe care ne-am răstogoli în descompunerea școlilor moștenite dela înaintașii nostri. Ea însămnă, să sacrificăm școlile urcării problematice de salare; căci convingerea noastră este, că pentru reducerea școlilor am afla noi teren în jos, dar ne îndoim că ar urma și recompensația în urcarea salarelor celor rămași în funcțiuni și am rămânea noi cu mai puține școle, iar învățătorii tot la salariile vechi. Noi nu credem să se afle suflet de român și creștin, care să sacrifice școlile pentru salariile învățătoresți. Mai presus de toate credem noi că ar protesta contra acestora obștea învățătorime; căci cine își sacrifică postul său pentru a face mai bun altuia? Și apoi cei de afară încă cer intrare! Ce va fi cu aceștia, dacă li-se vor închide ușile? O gândire fără inimă este aceasta și e dureros că este plâsmuită în capete, cari ar trebui să se închine înaintea acelei instituțiuni, căreia îi pot mulțumi tot ce au astăzi, întru cât anume își mai aduc aminte de căldura inimii cu care au fost primiți în școală atunci când erau slabi și fericiți a fi primiți la masa săracă ce le-a putut oferi biserica. Să nu uite, că mai sunt și astăzi tineri, cari cer intrare în școală, precum o cereau ei aceasta odinioară...

S'a ivit apoi idea îndrăzneală a centralizării, anume ca școlile noastre confessionale să se decreteze de școle diecezane astfel, ca Consistorul să facă o repartitie de contribuțiune de cult peste întreaga dieceza, și pe baza acestei contribuțiuni să se facă budgetul consistorial pentru susținerea școlilor, câte se vor recere pe teritoriul diecezei și cu salariile corespunzătoare cerințelor timpului. În chipul acesta învățătorii ar deveni funcționari diecezani. Resonul acestei centralizări ar fi, că ar încetă disproporția, ca unele comune parohiale să plătească 80—100%, iar altele 5% ori cari au averi nici un 0/0; din contră, toate ar contribui la mediul 0/0-tului cât se recere la susținerea totalității școlilor, iar de altă parte învățătorii și-ar primi salariile regulat pe chitanță lunară anticipativă din casa Consistorului.

Credem, că această idee a ajuns cel mai mare record al popularității între învățătorime, căci în-

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoi. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună. Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOȚUL HÓDMEZŐ-VASARHELY.

tr'adevăr e seducătoare gândirea, ca și învățătoria noastră să ajungă la un salar mai bun și la prima regulă a acelui salar, ce din inimă i-o dorim și noi, căci »vrednic este lucrătorul de plata sa«. Ar fi pentru noi o sărbătoare națională, când am putea realiza acest vis al nostru al tuturor, nu numai al învățătorilor.

Am fi însă vinovați de păcatul întrelăsării, dacă am lăsa învățătoria să se sbată și mai departe în o combinație nerealisabilă între marginile datoriei de »fii ai luminei«, ori cât de grea ar cădea luarea iluziilor ce-și vor fi format din ideea centralizării.

Și o facem aceasta în speranța, că dela noi, cari sufletește suntem înrudiți cu învățătoria, vor lua mai cu ușoară inima decât dela alții.

Nu e posibilă realizarea propunerii, căci:

Temelia școlare noastre confesionale este Statutul Organic, și în acel Statut Organic parohiale sunt autonome. Ele au corporațiunile lor, bugetul lor, funcționarii lor. Afară de aceste cadre nu se pot susține școlile confesionale, căci statul a recunoscut și garantat numai școlile confesionale înființate în acele cadre ale Statutului-Organic. Prin urmare, la realizarea acelei propunerii s'ar recere schimbarea Statutului-Organic. Aceasta însă, credem noi, în învățătoria noastră nu o ar cere, căci scutul Statutului-Organic este și panierul lor. Atâta e destul deja, pentru a sistă discuțiunea pe tema acestei propunerii.

Să presupunem însă și cazul, că biserica s'ar învoi să sacrifice organismul parohial intereselor de salare. In ce impas ajungem? Conzistorul ia obligatoriu de a solvi salarele învățătorilor și învățătoria pe baza concurselor are dreptul de a-și pretinde lunarminte și anticipative salarul. Contribuțiunea însă nu incurge regulat, ori nu incurge de fel; iar biserica nu are putere executivă. De fundațiunile cari au mențiunea lor nu-i este permis să se atingă, ergo n'are de unde achita chitanțele. Ce ar urmă dar de aici? Faliementul diecezei, care este în obliigo material pentru achitarea salarelor învățătorilor. Cel puțin noi cari ne cunoaște mizeriile nu ne inchipuim starea atât de ideală, ca să putem încasa cu »dragul meu« contribuțiunile; iar de vom începe cu sala, ne perdem credințioșii.

Se contemplează un cenț general, bunăoară să fie pus sub contribuție și Nădlacul, care astăzi nu plătește spese de cult, căci își ține școlile din venitul fondurilor sale: alte comune, cari dispun de fonduri și abia plătesc câte 5—6% în speșe de cult, precum e bunăoară Pecica, ca prin aceasta contribuțiune să se reducă %-tele câte de 80—100 dela comunele mici cum e bunăoară Saturău, Baia ori altele la 15—20. Ce credeți, comitetul și sinodul parohial din Nădlac, Pecica etc., s'ar învoi la aceasta? Noi, cari cunoaștem acele comune, zicem, că nu. Ori doar nu în acele comune s'a purtat învăturași? Iutr' un reducere salarelor învățătorilor? Iutr' un sinod parohial din Nădlac, unde se discută chestia salarelor învățătorilor, am văzut cu ochii pe un credințios, zice-se, cu 4 sesii de pământ, care face circa 200.000 cor., că e destul pentru salarul învățătoresc și 400 cor. Noi, cari am pertractat cu acele comitete și sinoade parohiale în chestiuni de salare învățătorilor, vorbim din experiență, că bogatul este mai egoist și mai fără de inimă. El nu caută, că cine are mai mult să dea mai mult din ce i-a dat Dumnezeu, ci numără filerul alături cu săracul, că vezi Doamne, banul lui încă nu numără dublu ci banul tot atâta-i în mână lui cât e în mână săracului, își zice bogatul.

Ar mai fi apoi, să instituim la Conzistor un oficiu de dare. Pe ce bază? Cât ar costă acest oficiu?

Și câte alte imposibilități!

Prin aceasta nu am voit să suprimăm chestiunea salarelor învățătorilor, ci din contră, să o susținem la suprafață, ca să-i aflăm altă soluțiune.

Experiența ne învață, că unde învățătorul este bun, acolo poporul, din toată sărăcia sa, jertfește pentru școală după putințele sale, căci îl obligă

la aceasta sentimentul recunoștinței față de învățătorul care l-a făcut să aibă bucurie în fiul său. Greutățile se ivesc acolo unde poporul nu vede spor în școală. Vor fi și împietriți de inimă, dar acele sunt cazuri rare.

Consistorul nostru a făcut dar cel mai real demers pentru îmbunătățirea stării învățătorilor atunci când a început cu formarea corpului învățătoresc și solicitarea progresului în școală prin o mai intensă inspecțiune și instructive delegațiuni de comisari inspectivi etc., căci toate câte le-a făcut nu pentru șicanarea învățătorului le-a făcut ci pentru ca să-i fie întră ajutor în neajunsurile sale cu sfatul și cu fapta. În chestia unui învățător slab e neputincios și consistorul, până când în chestia unui învățător bun, poziția Consistorului e tare, căci țaria îi dau folioase școlii, cu caritate poate convinge pe credințioși despre necesitate jertfei ce trebuie să aducă pentru fii lor.

Voim să atragem prin aceasta atențiunea învățătorilor dela remediile administrative, la remediile didactice, căci remediile administrative de natură străină de popor îi sunt odioase, până când prin remediile didactice întră învățătorul în sufletul poporului accesibil pentru limba și legea și avutul lui strămoșesc cultivat de învățătorul confesional, care se dedică sublimii sale misiuni, cu tot cugetul și cu toată simțirea sa cea bună.

Pe calea aceasta cucerind învățătorul inimile credințioșilor, i-a cucerit și pentru jertfă, căci »dragostea toate le împlinește«.

Ca să nu se socotească de frază această concluzie ne provocăm la comunele unde mai înainte erau mizerii de salare și acum sunt salare ordonate. Nexa cauzal al acestei schimbări se în schimbarea învățătorului în bine. Și ni-se va admite, că este mare numărul acestei metamorfozări de când s'a schimbat fața învățătorimii.

Și pare că e mai dulce rodul ostenețelor noastre decât bucata arânzii, cucerirea salarelor pe calea învățământului, de cât pe calea administrativă.

La perfecte stări n'o să ajungem nici pe o cale nici pe alta. Să ne alegem însă calea în care suntem mai aproape de Dumnezeu și casa lui Dumnezeu, de ude izvoarește binecuvântarea.

R. Ciorogariu.

Banchetul în onoarea trimisului Romei.

Primăria Capitalei României a oferit Duminică seara un banchet trimisului Romei, contelui San Martino, care în numele cetății eterne, leagănul neamului românesc, a dăruit Capitalei României copia vestei lupoaice din Capitoliu.

Au luat parte la banchet următoarele persoane: Dnii miniștri general G. Manu, general Iacob Lahovari, Take Ionescu, Ion Lahovary, Mihail Vlădeu, solul Romei contele di Martino, ministrul Italiei marchizul Beccaria d'Incisa; apoi d-nii: C. Dissescu, fost ministru, Al. Ciurcu, G. Stroescu, ajutoari de primari ai Capitalei, generalul V. Năsturel, Ioan Kalinderu, Gr. Tocilescu, Barbu Păltineanu, Petre Sfetescu, Aurel Popoviciu, dr. Leonie, Onciu, Ciocârdia, procuror general; Pătrașcu, Fantoli, directorul școlii italiene, contele Arșu-bene, Canonicul Baud, reprezentantul Bisericii catolice; Ferrero, președintele societății italiene de bine-facere; dnii conzilierii comunali: Bacalogiu, Alexandrescu, Hențiescu, Ioanșescu, Voinescu, Bărcănescu, Dorojan și Protopopescu, precum și secretarul general al Primăriei Capitalei dl Spirescu.

Din partea presei au fost de față dnii: Victor Ionescu (Acțiunea Conzervatoare), Jules Brun (La Roumanie), Vespasiani (Universul), C. Demetrescu (Adevărul) și I. Rusu-Abrudeanu (Conzervatorul).

Menu-ul foarte ales a fost servit de Casa Capșa, invitați fiind delectați în tot timpul mesei de mu-

zica militară a reg. 4 Ilfov și de orchestra neintrecutului nostru artist Christache Ciolfac.

Toastul d-lui general Manu.

La desert a început seria toasturilor.

Impresie adâncă a făcut asupă distinșilor oaspeți toastul d-lui general G. Manu, ministrul de război și președinte al conziliului ad-interim, care a găsit accente foarte însufleșite la adresa Italiei și a Regelui ei, precum și la adresa trimisului Romei, contele di San Martino. D-sa a citit apoi călduroasa telegramă a Regelui Italiei, Victor Emanuel, ca răspuns la telegrama ce i-s'a adresat cu ocazia solemnității predării lupoaicei în Arenele Romane.

D. ministru, general G. Manu, termină frumoasa sa cuvântare zicând:

»Vă rog, d-lor, să ridicați paharul și să beți din toată inima pentru poporul italian și pentru Regele lui«.

Muzica intonă după aceasta imnul italian.

Răspunsul d-lui conte di San Martino.

La toastul d-lui general Manu a răspuns trimisul Romei printr'un discurs plin de înflăcărare, ținut în limba franceză. În rezumat d-sa a spus:

»Când lupoaica a sosit în Arenele D-voastră, toți am fost mișcați. Am simțit că în acel timp s'a petrecut ceva mășcător și înălțător pentru noi. Mi s'a părut că ramurile a două arbori porii din aceeași rădăcină s'au unit: e unirea inimilor celor două popoare născute din vechiul popor roman. D-lor, frăția limbei artată legătura eternă între cele două popoare. Astăzi sărbătorim unirea prin inimi între o cetate veche și nobilă și între o tânără soră, care merge necontentit spre progres. Cu toate greutățile ce am îndurat, am rămas uniți și din lupte și suferințe, am eșit înălțați.

D-lor, e același sentiment între noi, care v'a mână către noi și cari azi izbucnește în admirabila manifestație de simpatie și entuziasm ce ne-o faceți. Vorbind ast-fel exprim toate sentimentele ce am adunat în inima mea dela acest popor tânăr și brav și am sentimentul mamei fericite de binele copiilor săi. Ridic paharul pentru Regele glorios și pentru neamul românesc«.

Comesenii au izbucnit în aplauze. S'a făcut contelui o vie manifestație de simpatie, pe când muzica intonă imnul regal.

Discursul dlui Al. Ciurcu.

Dl Al Ciurcu a rostit următorul discurs, în limba italiană în numele Capitalei:

Ilustre reprezentant al cetății eterne,

Domnilor,

Inimile românești au avut în vara aceasta dese prieturi să tresalte de bucurie, iar frunțile noastre să se înalte cu mândrie.

Festivitățile jubilar prin cari pe de o parte sărbătorim optsprezece veacuri dela implântarea sângelui și culturai romane pe aceste locuri, iar pe de alta glorificăm fericirea Domniei de 40 de ani a înțeleptului nostru Rege, ne-au procurat multe momente plăcute, căci toate națiunile civilizate ne-au onorat cu manifestațiile lor de simpatie, ne-au adus laude poate chiar exagerate.

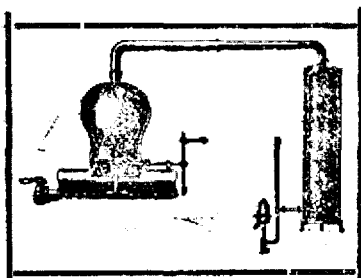
Din mijlocul acestor manifestațiuni răsar însă două evenimente cari predomină pe toate celelalte și zgudue cu putere fibrele inimilor noastre. Acestea sunt vizitele rudelor noastre mai de aproape, ale fraților din vechia Italie, de unde ne tragem și noi.

Cu frații din țările vecine am cântat și cântăm doinele noastre, cari au legănat copilăria vieții noastre nașterale și cu acest prilej au putut constată cu fericire, chiar și aceia dintre noi cari n'o știam, că deși de veacuri suntem despărțiți de ei, nimic din punct de vedere al culturai nașionale nu ne deosebește de ei. Pe lângă mângăierea sufletească pe care au trebuit s'o simtă toți români, această constatare dovedește trăi-

Nagy Pál,

măestru căldărar în Budapesta

●●● V. Váci-ut, nr. 64. ●●●

Căldări și recuzite de aramă roșie pentru ferberea spiritului, cognac, licher, comină și drojde.

Pregătirea verigelor (catene) de fer. Mare magazin stabil pentru aranjamente de băi (scalde). Aranjază și prevede cu cele trebuincioase tot felul de fabrici. Vase de aramă pentru hoteluri și restaurante; pentru ferbere de cafea; căldări pentru spălat și pentru vatra focului (sparchet) în cuină. Raporturi și cinctură cu prețuri foarte modertae.

nicia neamului, peste care a planat și va plana în veci geniul Romei antice.

Și tocmai în asemenea momente de înălțare sufletească pentru neamul nostru, antica Roma, mama noastră, s'a gândit să ne dea o dovadă pipăită de iubirea ei maternă și ne-a trimis prin tine, fiu ales al Italiei și al Romei, un dar cum nu se putea mai semnificativ, statua lupoacei legendare care a hrănit cu laptele ei pe străbunul nostru comun Romulus, dela care ne tragem și originea și numele. Nu putea Roma să aleagă un moment mai nemerit, un dar mai potrivit și mai elocuent.

Nu putea o mamă să se arete mai doioasă pentru copiii ei care se adunaseră la mare sărbătoare ca să se bucure împreună la o epocă memorabilă din viața lor.

Nobile trimis al Romei,

După cum am avut onoarea a vă spune și la gară și la Arenele romane; recunoștința noastră este cu atât mai caldă, cu cât atențiunea Romei pentru noi a fost mai delicată și mai semnificativă.

Ea a știut să atingă coardele cele mai simțitoare ale inimilor noastre, proclamând în chip așa de străvăzător originea noastră comună, latinitatea noastră, a românilor.

Chiar modul acesta fin și poetic de a manifesta relevează geniul latin, geniul care a cucerit lumea întreagă, întipărind urme neperitoare, care vor dăinui cât lumea va dăinui.

Mișcat până în adâncul sufletului, vin în numele orașului București să te rog să transmiți primarului Romei și onorațiilor nostri colegi din consiliul comunal simțămintele de recunoștință ale bucureștenilor și ale întregului neam românesc și a le spune că darul Romei va fi așezat la un loc de onoare, ca să învedereze tuturor originea noastră nobilă și să serve tuturor românilor și tuturor latinilor ca semn de raliere.

Fie ca lupoaca capitolină să devină un simbol al păstrării unității noastre culturale, iar pe soțul ei ar trebui să stea scris.

In hoc signo vincis!

Trăiască Italia!

Trăiască Roma!

Trăiască primarul Romei și valoroșii săi reprezentanți!

Trăiască nobilul și ilustrul trimis al Romei, contele din San-Martino e Val-gerga!

Toastul dlui Take Ionescu.

Domnilor,

Beau pentru națiunea italiană.

Din ziua în care a început renașterea noastră, spriginul, simpatia națiunii italiene nu ne-a lipsit nici odată. Dânsa cea dintâi ne-a recunoscut independența. Acum în urmă, într-o chestie dureroasă, în care onoarea noastră era în joc, ne-a dat un concurs călduros și statornic. Și acum s'a manifestat încă odată în misiunea contelui de San Martino, menită să ne amintească originea noastră. Ceea-ce face pentru noi această simpatie și mai prețioasă, este că e cu totul desinteresată, că nu ascunde nici un calcul politic.

Atunci, domnilor, mă întreb: care este cuvântul acestei afecțiuni deosebite? Printre popoarele latine, suntem cei mai puțini la număr, numai 12 milioane vorbesc limba noastră.

Trecutul nostru n'are strălucirea trecutului celorlalte națiuni latine. Noi n'am plimbat aquilele noastre victorioase în cele 4 colțuri ale Europei; noi n'am descoperit lumi noi; noi n'am dat umanității un Dante sau un Michel Angelo.

Dar, domnilor, cel mai frumos cuvânt de caritate divină este: »I-se va erța mult fiind-că a iubit mult«; unul dintre cele mai frumoase sentimente ale sufletului omenesc, poate fi resumat astfel: »vor fi iubiți mult, fiind-că au suferit mult.« Ori, în ce privește suferința reclam întâietatea pentru neamul meu. Nu fără suferință am putut noi să păstrăm 18 veacuri conștiința originii noastre, nu fără suferință am putut noi să cerem

această frumoasă renaștere română, al cărei punct culminant este jubileul întâiului și marelui nostru Rege, căci cu acest nume îl va saluta Istoria.

Aceste nobile eforturi, această nobilă origine, ca toate noblețele, obligă. Ele ne obligă la muncă, ele ne obligă la progres. După ce pentru a ne întemeia renașterea, am tras din tesaurul comun al umanității, suntem datorii că la rândul nostru să-l îmbogățim; din consumatori, trebuie să devenim producători. Ca să arătăm ceea ce am făcut, am zidit Expoziția noastră. Noi nu căutăm într'înșă o deșartă satisfacție pentru ceea-ce deja am realizat; voim să ne crească setea de a face mai bine, de a merge mereu înainte. Nu căutăm într'înșă bucurie pentru trecut, ci stimulent pentru viitor.

În această operă, stima tuturor națiunilor, afecțiunea, protecțiunea — spui vorba — soarelui noastre, ne vor fi sprijin neprețuit. Și sunt sigur că nu putem răspunde mai bine la această afecțiune de cât înaintând într'una pe calea programului.

Beau pentru națiunea italiană!

Alte toasturi.

Dl inginer Fantoli a tostat pentru dl Take Ionescu, mulțumindu-i pentru frumoasele sentimente manifestate pentru Italia.

Dl Gr. Tocilescu a amintit despre călătoriile sale la Roma și despre descoperirile arheologice făcute de dsa la Adam Klissi.

A terminat toastând pentru frăția româno-italiană.

Canonicul Baud a tostat pentru națiunea română.

Toastul dlui C. G. Dissescu.

Domnilor.

Ași fi voit să nu vorbesc însă ilustrul oaspe pe care-l sărbătorim astăzi mi-a făcut o deosebită onoare exprimându-mi dorința de a mă auzi vorbind. Tot n'ași fi vorbit, căci în loc de a auzi împreună cu d'voastră vocea mea, așa preferi să ascult în conștiință, ecurile frumosului verb al sindicului orașului etern! Dar un cuvânt al amicului meu Take Ionescu... cum să zic? m'a răscolit, m'a escitat, și m'a hotărît de a protesta.

Cu puternicul și seducătorul său cuvânt Take Ioanescu ne-a spus că în marea operă a expoziției noastre el vede mai mult un stimulent pentru viitor decât o bucurie a trecutului.

Ei bine, nu. O bucurie a trecutului, eu o simt tot d'auna și azi mai mult ca ori când.

Acum câteva zile mă întrebă cineva, dintre trecut și viitor ce iubesc mai mult?

Viitorul are într'ânsul ceva nesigur, trecutul este ceva hotărît, este însăși viața noastră cu toate emoțiile ei. Am ezitat. Acum însă simt cât e de mare bucuria trecutului căci Lupoaca și prezența reprezentantului Romei ne arată că trecutul datorim fraternitatea cordială a două popoare, legătura dintre Italia și noi. Prin dta, domnule conte văd cetatea numai prin dta, evoc Italia, cea fără care a spus omenirii și i-a dovedit că scopul vieții este frumosul.

Să trăiască Roma și reprezentantul său dl conte de Sant-Martino.

(Aplause îndelungate).

Lupta în comitate.

Făgăraș, 18 Sept.

La adunarea comitatenză extraordinară a comitatului nostru ținută azi ni-s'a dat prilej să vedem apărată sfânta noastră cauză națională atât din partea deputatului nostru dr. Șerban cât și din partea celorlalți corifei ai națiunii noastre ca dr. Șenchea și dr. Vasu, avocați, cu atâta însuflețire și devotament încât orice inimă de Român din cei prezenți, cât de lăncezită, trebuia să tresalte.

Se vede că s'au pus pe gânduri domnii șoviști și gândurile își torturează într'una, că ce să mai facă cu noi Români — pe ce cale să ne pondească să ne dejosească. Că vezi Doamne, noi Români dăm înainte pe toate terenurile — și noi suntem pedeca de nu-și pot face o Ungarie așa precum visează. Ba ce e mai mult, noi nu suntem »patrioți« buni, că mergem la expoziția din București, etc.

Călărind pe astfel de idei în timpul din urmă, caută nod în papură și ne descrie înaintea lumii că suntem dimpreună cu preoții și învățătorii noștri: »răi patrioți, trădători de patrie și că suntem chiar revoluționari« precum a îndrăznit a ne calomnia chiar un român de naștere, Constantin Burdea din Caransabeș.

Iată cu ce se ocupă și congregațiunile noastre la ședințele lor. Ei cred că numai aceasta e calea care duce la mântuire statul ungar. — Ei nu vor să se ocupe de binele țării și de soarta popoarelor, cari compun Ungaria de azi. Iată deci cine cultivă ura de rasă — căci bine le-a spus-o dr. Șerban, că noi suntem »mielul din fabula cu lupul«.

Cu părere de rău am luat la cunoștință cele aduse înainte spre dezbateri la aceasta ședință, de protonotarul comit. Széll; ba atâta de mare a fost indignarea Românilor încât vicarul Macavei și protopopul N. Borzea în fruntea celorlalți au părăsit ședința. Și iată pentruce:

Comitatul Trencin și alte comitate au luat act în ședințele lor că Români dimpreună cu preoții și învățătorii precum s'a zis mai sus, sunt trădători de patrie, răi patrioți și chiar revoluționari etc., cari decizuri s'au trimis și la comitatul nostru spre mai departe afacere... aducându-se înaintea congregațiunii această scandaloașă afacere au vorbit contra deputatului dr. Șerban, dr. Șenchea și dr. Vasu, arătând cât de nejuste sunt aceste prestațiuni și pe urmă s'au pus la vot. Durere însă că la astfel de adunări comitatente Români noștri cei cu drept nu iau parte — și când e vorba de votare deși poate, prin sprijinul domnilor notari, majoritatea ar fi pe partea noastră — înzadar, căci protonotarul Széll scurt la vederea dreptății numără mai multe voturi pe partea perciunațiilor decât pe partea (dreptății) noastră și astfel cu 3 voturi am rămas și noi Oltenii învinși.

Ca numărul membrilor la congregațiunea comitatului nostru să sporească cu mai mulți români — și cu deosebire cu bărbați independenți de porunca fișpanului și a protopretorelui, este de dorit, pentru care să ne fie ținta tuturor Oltenilor. A lupta ca astfel întregindu-se rândurile, având mai bună tragere de inimă cu toții spre binele națiunii noastre — să nu fim și pe viitor majorizați cu drept și nedrept de celelalte națiuni și cu deosebire din partea perciunațiilor.

Amin.

Afaceri învățătoresți.

Aderez cu trup și suflet pentru ținerea unui congres al tuturor învățătorilor.

Jos cu barierele profesionale, căci cauza e comună!

Congresul să se țină în Blaj, în preziua adunării generale a »Reuniunii inv. gr.-cat. din Archidieceză«; timpul îl vom ști peste câteva zile!

Până atunci să umblăm din sat în sat, dela un coleg la altul și fiecare să-și formeze memorii, prepuneri etc. și ca o tabără bine pregătită, conștie de ce are a face, când va fi congresul cu toți la Blaj, numai cel în gura morții rămână acasă și speră că dacă vom fi peste una mie învățători gr.-or. și gr.-cat., vom ști impune, vom ști ce să facem.

Blajul a mai fost locul multor întâmplări mari, fie și de astădată și apoi frații gr.-or.

Interesează pe dame

Din nouătile mele de toamnă a sosit un asortiment întreg.

Mărfi fine engleze și maghiare, flanele, parchete și altele; asemenea vă recomand în atențiune, că am dat de un târg ocazional lățime 120 cm. prețul 38 cr. de metru; modelele cele mai moderne, — care se văd în vitrinele (galan-

tarele) mele. — Cu deosebită stimă:
Nádler Lajos,
modist de domni și dame.
Andrási-tér, nr. 20.

ne vor face onoarea de a ne fi oaspeți la adunarea generală a Reuniunii noastre.

Sus inimile! Acum ori nici odată!

Repet, nici un învățator nu lipsească, ci toți de-arândul să jertfească puținul, căci va da Dumnezeu de se va întoarce îndoit și întreit!

De altcum sper, nu vom fi numai învățatori, vom avea încă pe câțiva... Căutați-i și Voi fraților!

Toți pentru unul și unul pentru toți!
Poiana-Ar. Mihail I. Găzdac.

Cătră învățătorii conf. români din Ungaria.

Oare nu ar fi bine că ținându-se congresul să se formeze »Asociațiunea învățătorilor confesionali rom. din Ungaria«, care apoi să-și aibe revista sa cu o secțiune centrală și cu reședința în cercul respective comitatului unde va apărea reviste, apoi atâtea alte secțiuni filiale câte reuniuni sunt, și acestea la rândul lor să aibă atâtea subsecțiuni câte protopopiate respective câte cercuri culturale sunt în fiecare comitat.

Inchegându-ne noi astfel vom forma un stat puternic dascălesc, care va veghea asupra noastră a învățătorilor, apărând interesele fiecăruia. Iar când vre-unui cerc al Asociațiunii i-s'ar face vre-o nedreptate, ori ar întâmpina cine știe ce dificultăți, nemulțumiri sau mizerii, președintele cercului cultural și în același timp al subsecțiunii marelui asociațiunii a învățătorilor, va face cunoscut aceasta comitetului central, care va trimite pe delegatul său să cerceteze adevărul, rezultatul anchetei va fi dat publicității, iar asociațiunea va interveni la cei în drept, spulberând orice nedreptate s'ar aduce unui învățator și ajutându-l chiar bănește pentru cazuri de boală sau alte nenorociri.

Din parte-mi eu cred a fi această un lucru salutar și de folos pentru noi dacă ne-am forma asociațiune.

Așa însă precum stau lucrurile azi mă tem că nici congres nu o să avem, de oarece suntem nepăsători, suntem leneși, nu ne place să jertfim, câți nu vor rămâne dela congres acasă, căci nu vor spesa, de aceea zic, țină-se congresul acum până are fiecare bani.

Apoi încă una, mergând la congres să ne ducem bani cu noi, căci la caz de ne vom putea înțelege asupra asociațiunii numai decât să solvim taxa de înscriere precum și jumătate din abonamentul pentru revista asociațiunii, chiar de și s'ar amana constituirea, banii să se depună la vre-o bancă.

Deci nu numai de o zi avem lipsă la congres ci de 3—4 zile. Atâta am avut de zis până la procsima întâlnire. Să stăm numai gata de luptă. Iar corpul didactic din Sebeș să lucreze cât de iute în cauză.

Tarian.

Tobolean.

Isprăvile fraților Grödel.

Cu cât se apropie mai mult deschiderea parlamentului, cu atâta mai tare presa din Budapesta cere ca pentru demascarea tuturor isprăvilor săvârșite de frații Grödel cu arândările și cumpărarea pădurilor secuiești să se numească o anchetă.

Nu știm care va fi rezultatul acestei campanii. Știm însă că acești ipochimeni au în exploatare păduri și în România și vor mai ales de aci încolo să pună mâna pe marile păduri din țară. Frații nostri să fie deci cu luare aminte.

Pentru a-și da seamă cu cine au a face, punem în vederea fraților următoarele amănunte (din »Budapesti Napló«) privitoare la un geșeft al fraților Grödel.

»Un corespondent din Kézdi Vásárhely ne scrie lucruri îngrozitoare despre stările de lucruri pricinuite în Treiscaune de banii pădurilor. Hoțiiile Camorrei din Sicilia sunt glume pe lângă cele ce se pe-

trec în Treiscaune. Așa cum ni le scrie corespondentul, este peste puțină su publicăm lucrurile, dar aceste înspăimântătoare mii de lucruri nouă pretind cu atât mai tare *ancheta parlamentară*. Un fapt publicăm însă din cele multe.

»Pe 25 Septembrie 1905 orașul K.-Vásárhely a publicat licitație pentru vânzarea lemnului din șapte păduri ale sale. După arătarea oficioasă, erau lemne metri cubi după cum urmează: 56.83, 65.263, 12.944, 73.490, 144.036, 69.664, 40.680.

»Cine numai puțin se pricepe la lucruri, acela știe, că această cantitate de lemne este foarte ieftină dacă cineva o cumpără cu 3 milioane coroane. Și ce credeți care a fost suma pusă de onorabila primărie? 387.000 coroane. Va să zică tocmai a zecea parte din cât ar face și între frați. De ce? *Pentru că le-au cumpărat frații Grödel.*

»Dar ar putea să întrebe cineva, cum se poate face așa târg? Unul care cunoaște bine stările din Ardeal a răspuns așa:

»Foarte simplu. Un lucru oare-care prețuește 3 milioane. Eu vreau să-l cumpăr cu 300.000. Dacă mai cheltuesc un milion întreg *netezind* calea, ș'atunci încă am ajuns să-l am cu 1½ milion mai ieftin decât prețul cel din urmă. Comentar credem că e de prisos să facem!

NOUTĂȚI.

ARAD, 28 Septembrie 1906.

— **O socoteală.** În numărul său din urmă revista clujană »Orizontul« scrie:

Rezultatul dela alegerea trecută e numai într'atât îndestulitor, întru cât e în raport cu neglijența noastră proverbială. Când ne gândim însă, că pe lângă organizare, puteam să câștigăm 40 mandate, — alte 10 cu istețime și pactări cu celelalte naționalități și cu socialiștii, — vedem că păcatul lenei noastre e de 75%, — așa încât nu prea suntem vrednici de măgulirile presei dela noi și din țară.

Aveam trebuință de organizare politică, iar asta nu se putea și nu se poate realiza decât prin jertfe, — mîncă și zel.

Trebuia să înșirăm sub steagul partidului pe toți inteligenții, după planuri bine făcute. Avem preoți 35000, învățatori 3100, — avocați 300, — funcționari de bancă 500, — profesori, medici, ingineri 200, — proprietari, privați studenți și alții 206, — împreună la vre-o 8300 inteligenți, cari, contribuind anumite taxe pentru scopul partidului, adică al luptei noastre pentru existență; — cu sume minimale la an, — am avea un venit uriaș, din care s'ar putea săvirși multe și frumoase lucruri. De pildă, — făcând excepție cu învățătorimea noastră, — ceilalți membri ar putea să plătească 1 coroană la lună, — adică 12 cor. la an.

Ar intra atunci, dela 5200 membri à 12 cor. — 62.400 cor., — iar dela 3100 învățatori, cu taxe de 6 cor. la an, — 18.600 cor. — cu totul deci 81.000 coroane. Pentru țărani s'ar stabili taxe de 50—40, 30 și 20 bani la lună, iar cu propagandă bună s'ar putea încasa dela țărani cam atât: dela 5.000 membri à 6 cor. la an: 30.000 cor. dela 5.000 membri à 4 cor. 80 bani: 24.000 cor. — dela 10.000 membri à 3 cor. 60 bani la an: 36.000 cor., iar dela 10.000 membri à 2 cor. 40 bani la an: 24.000 cor., — cari dacă le adugăm, primim rezultatul de un venit anual de 195.000 coroane.

— **Concertul Dima.** Despre concertul dat de reuniunea de cântări din Brașov sub conducerea marelui nostru măiestru G. Dima, concert la care a dat prețiosul seu concurs și celebrul bariton D. Popovici-Beyreuth, »Telegraful Român« scrie:

Incheierea zilei s'a făcut cu concertul dat în sala »Redutei« de corul dlui Dima. A fost o prestațiune de cea mai desăvârșită perfecție. O seară delicioasă, de care își vor aduce aminte multă vreme ceice au avut fericirea a asista la acest clasic concert. Corul dlui Dima era compus din 44 domnișoare îmbrăcate în alb, 33 domni și 28 membri ai capelei orașenești din Brașov.

Programul executat fără întrerupere a fost următorul:

1. Patru cântece pentru cor mixt: a) »Trecui valea,« de I. Mureșianu; b) »Stăncuța,« de G. Muzicescu; c) »Nevasta care iubește,« de G. Muzicescu și d) »Cireșele« de D. Popovici. (Pieza din urmă a trebuit să fie bizată).

2. »Vrăjitoarea,« scenă dramatică pentru solo de alt, cor de bărbați și orchestră, de C. Grammann.

3. »Mama lui Ștefan-cel-mare,« baladă pentru soli, cor mixt și orchestră, de G. Dima.

4. »Cântecul șorții,« pentru cor mixt și orchestră de I. Brahms și

5. »Hora,« pieză de concert pentru cor mixt și orchestră de G. Dima.

Punctele de forță au fost cele de sub 2 și 3 și mai ales cel de sub 3. Solurile de alt le-a cântat în ambele d-na Maria Dima, iar cel de bariton în »Mama lui Ștefan-cel-mare« dl Dimitrie Popovici, directorul conservatorului din București bine cunoscut publicului român.

— **Culesul viilor la Galșa se începe în 1 Oct. n.**

— **72% dare suplimentară vor fi si-liți să plătească cetățenii vestitului oraș — Arad.** Ziarele locale protestează. Și noi. Le amintim însă proverbul că »образul subțire cu cheltuială se ține!«...

— **Societatea de lectură a tinerimei dela institutul ped-teol. din Arad s'a constituit în 2/15 Septembrie 1906 sub conducerea Prea Cuvioșiei Sale Roman R. Ciorogariu director, în modul următor: Președinte, George M. Teaha cleric cl. a III; Secretar, Petru Fleșieriu cl. a II; Cassar, Simeon Stana cl. I; Bibliotecar, Dimitrie Lupea cl. a II; Notar, Traian Mager ped. cl. IV; Arhivar, Adrian V. Lazar ped. cl. III.**

Comisia literară: Ignatie Porge cl. a III; Pătricie Turca cl. II; Augustin Pelle cl. I; Grigorie Poenariu pdd. cl. IV; Ioan Florea ped. cl. III;

Comisia muzicală: Aurel Doboș cl. a III; Coriolan Monția cl. II; Ioan Pop cl. I; George Popa pedagog cl. IV; Ioan Ursan ped. cl. III.

Comisia revizoară: Nicolae Codrean cl. II; George Diunga cl. I. Ignatie Raica ped. cl. III.

— **F. A. Degan,** sub acest titlu dl Degan, fostul conducător al firmei Pascu a deschis prăvălie proprie, import de cafea, tea și alte coloniale, în *Fiume*. Sfătuim pe toți Românii să-l sprijinească, fiind nu numai un comerșant onest, dar și un Român, bun, care a ajutat și ajută pe toți Românii cari trec ori ajung pela Fiume.

— **Iarnă timpurie.** Dacă nu se va schimbă cumva d'aci încolo vremea, apoi ne putem aștepta la iarnă timpurie. Joi spre Vineri adică aproape în toate părțile țării, atât la munte cât și la șes, a fost frig, a viscolit și în unele locuri zăpada căzută este d'o palmă.

— **Motorul de sub Podgoria Aradului** dupăcum se vestește, va începe să circuleze în săptămâna viitoare.

— **Aviz.** Convenire colegială! Colegii, cari au absolvat teologia din Arad în 1896, prin aceasta sunt avizați, că ziua convenirei va fi 5/18 Oct. a. c. la 9 ore a. m. în grădina dela institutul diecezan. La revedere! Erdeș la 26. Sept. 1906. *George Ardelean* pre. ort-român.

— **Inmormântare.** Luni în 4/17 l. c. s'a petrecut la cele vecinice mult veneratul paroch și assessor conșistorial Gheorghe Pepa din Domășnia. Cu această ocaziune m'am convins, că un păstor sufletesc, conștiu de chemarea sa, cu dragoste nefățărăită pentru binele tinermei sale, și cu o rară energie și afară de oficiul, cât de iubit e de turma sa, și cât de venerat e de toți aceia cari, au avut a face cu dânsul. Lumea ce l'a însoțit pe calea la locul vecinic e o dovadă, despre

caracterul firm și curat al scumpului defunct. Pentru întristata familie însă pierderea părintelui Pepa e cu atât mai dureroasă, că fii defunctului, protopopul Buziașului Ioan Pepa și prim-foresterul comunității de avere Constantin Pepa fiind în străinătate la excursiune, și lăsându-l înainte de plecarea lor, pe mult iubitul lor tată în cea mai deplină sănătate, departe de vatra părintească, nici când nu ar fi crezut că la rentoarcerea lor, nici n'o să'l mai vadă și să-l îmbrățișeze când-va, dar nici atât nu le-a fost dat, ca cel puțin, la locul de odihnă vecinică să-l petreacă. Dumnezeu Atotputernicul să le mângâie inimile lor coplesite de atâtea cercări.

La înmormântarea defunctului, a sosit mai mulți preoți dintre cari ridicând costiugul l'a dus la sf. biserică. Aci s'a săvârșit sf. liturghie prin părintele protopop Mihail Popovici asistat de presbiterii Petrescu, Șandru, Dure și Usonescu și de diaconul monach Macarie Gușcă. De față se afla Prea Cuvioșia Sa părintele archimandrit vicar Filaret Musta, care a venit anume, a da ultima sărutare aceluia, pe carele ca un frate în Cristos, foarte mult l'a stimat și iubit. Prohodul a fost săvârșit de I. P. S. Sa părintele Archimandrit asistat de protopopul Mihail Popovici, preoți Șandru, Petrescu (Caransebeș) Dure (Mehedia) Magdescu (Jupani) Vlăduceanu (Plugora) Sârbu (Rusca), Uzonescu (Cârpa) Marșavela și Cocu (Mehadice) Usonescu (Balvașnița) Nemoian (Luncavița) Făția (Jablanița) Călțun (Pârvoava) și Trailovici (Cuptoare) și diaconul Macarie Gașcă (Mănăstirea dela Izvor).

Cuvântul funebrelor l'a rostit Părintele Archimandrit Filaret Musta, care însuși cuprins de jale și cu lacrimi de o sinceră durere, căuta a mângâia întristata familie; și schițând caracterul integru al defunctului cu o dragoste adevărat părintească ne-a pus în vedere tuturor practicarea acelor virtuți curate, cari l'au caracterizat pe defunct, ca preot, ca om, și ca tată de familie.

Primească bunul părinte Archimandrit mulțumirile sincere atât din partea familiei cât și din partea preoțimeii pentru învățăturile și sfaturile date, cât și pentru mângâierea carea a vărsato în inimile întristate. Întristata familie, Dzeu să o mângâie.

— **Convocare.** La cererea mai multor meseriași și calfe români din Arad prin aceeaș convocare și rog pe toți meseriașii și calfele române din Arad, ca membrii ai „Asociației naționale aradane”, ca pe ziua de Duminecă în 30 Septembrie st. n. a. c. la orele 10^{1/2} să se întrunească la conferință intimă în sala „Casei Naționale” din Arad.

Arad, la 23 Sept. 1906.

Petru Truția,

dir. al „Asociației aradane”.

— **Măcelărie de carne de câine.** Într'o măcelărie particulară din centrul Budapestei de o jumătate de an se vinde carne de câine klg. cu 70 fil. făcând clienții să creadă că e carne de vițel, cumpărând pe sub mână. Poliția abia după o jumătate de an a dat de urma acestei șarlatanii, eată cum. Adam Szádeczki, meseriaș, a făcut arătare în zilele trecute la polițistul Nr. 670, că soția sa tineră și nervoasă s'a îmbolnăvit fără veste. A spus că a mâncat la dejun „gulyás” și crede că a fost din carne de câine.

Polițistul s'a dus la locuință, a luat cu sine rămașițele de mâncare, și s'a dus împreună cu Szádeczki la veterinarul Rátsonyi Zoltán, care a constatat că într'adevăr mâncarea a fost pregătită din carne de câine.

Această descoperire a făcut mare senzație la judecătorie. A fost ascultat Szádeczki, care a spus că a cumpărat carnea în str. Zápolya nr. 38, într'o măcelărie particulară, a femeii Muth, care de 6 luni vinde carne pe sub ascuns, spunând că o rudenie a ei îi trimite din provincie, carne efină de vițel și așa o poate vinde în ea efin, numai de șapte-zeci fileri klg. Așa a atras cumpărători mulți, cari din cauza scumpetei și a sărăciei, caută să se nutrească cu alimente efine. Veterinarul însoțit de o comisie de trei s'au dus la fața locului și au găsit-o pe doamna Muth, măsurând carne de câine în loc de vițel.

Făcându-se interogatoriu, l'nceput a nega dar apoi a mărturisit că lupta pentru existență a făcut-o să inventeze acest negoț, și apoi zice ea, în Viena se vinde pe cale publică carnea

de câine, deși sunt mai bogați și au stomacuri mai gingașe ca ungurii.

Li s'a nchis măcelăria, s'a sequestrat carnea ear contra ei s'a pornit proces.

— **Cea mai plăcută alifie** pentru înfrumșetarea feței damelor, care cu tot dreptul poartă atributul de „neintrcut”, e fără îndoială vestita alifie *Crema Cornelia* a lui *Leszkóvác*, care e înfrumșetarea feței damelor de pe întregul rotogol al pământului. Cel mai sigur mijloc contra pistruilor de pe obraji și delăturarea bibircelor. *Crema Cornelia* se folosește nu numai la obraji, ci ea netezește și albește și pielea grumazului, a umerilor și a mânelor, dându-le o fineță deosebită.

— **In esclusiva magazină a fabricii de pâniuri au sosit noutățile de toamnă.** O întregă uniformă de haine bărbătești 3 metri pânură de lână fl. 3.90, 4.45, 5.40, 6.60, 7.95.

În provincia trimitem mustre. Pentru un pardesiu ori palton 2.20 cmt. fl. 6.60—7.50.

Peptare după moda franceză în prețurile cele mai convenabile.

Pentru copii se capătă remășițe. Cu stimă: **Lechner & Fleischer** magazinul fabricii de pâniuri în Arad, Szabadságtér 17.

— **Wolf J.,** pantofar de ghetete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minorității).

IGONNA.

Stă-n margine de sat o casă vechiă,
Pridvorul larg e îmbrăcat cu vie,
Prin curte crește socu'n iarbă mare
Și-n valul lor fântâna stă pustie.
Șoproșul trist cu strășina plecată
Iși clatină rărita lui șindrila,
Sus pe pridvor o ușă 'ntredeschisă
Scâncește 'ncet. Pe prag stă o copilă
Cu păr bălai ca razele de soare
Și față albă fără strop de sânge.
Ce tristă e, sub genele plecate,
În ochii mari, atâta dor se strănge.
Ea-și razămă de stălpul ușei capul,
Privind spre curtea plină de cucută,
Iar buzele ei albe ca și fața
Se mișcă-n tremurare neștiută.
Un glas de fluer... o doinită rugă
Ajunge pân' la ea peste ogoare, —
În viața ei atată de pustie
Dar fluerul cu doina lui o doare.
Trec rândunele 'n sora pe lângă casă,
O toacă sună 'ncet, apoi mai tare,
Și vântul mișcă frunzele la vie, —
Zâmbește fata dusă 'n aiurare.

Maria Cunțan.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 27 Septembrie

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7:20 — 7:21
Secară pe Octomvrie	6:16 — 6:17
Orz pe Octomvrie	6:91 — 6:92
Cucuruz pe Iulie	6:63 — 6:64
Cucuruz pe 1907	5:08 — 5:09
Grâu pe Aprilie 1907	7:53 — 7:54

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Octomvrie 1906	7:17 — 7:18
Secară pe Aprilie 1907	7:49 — 7:50
Orz pe Octomvrie	6:16 — 6:17
Ovăs pe Octomvrie	6:86 — 6:87
Cucuruz pe Iulie	6:49 — 6:50
Cucuruz pe 1907	5:07 — 5:08

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară : Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klg. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klg. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klg. 119—120 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klg. 122—123 fil.; mijlocii părechea 250—260 klg. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 klg. 116—118 fil.

Posta Administrației.

George Narița. Cartea Călăuzul învățătorului costă 2.50 coroane plus 10 porto.

R. Căpeșian, Budinc. Am primit 4 cor. abonament pe 1906.

Petru Vusco, Sipet. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Oct. 1907.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichiu.

ANUNȚ.

În comuna frunțasă Cacova (Krassószörény) lângă Oravița se caută un barbiu român. Respectivul se asigură în sprijinul inteligenței din loc și se face atent asupra împrejurării că în această comună se țin atât târguri de țară cât și târguri mari de săptămână.

Informațiuni dă Tema Iova din Cacova.

Concurs

pentru un post de practicant la institutul de credit „Lucașul” în Vârșeț cu un salariu începător de 720 cor. lunar. Să recere: absolvarea unei școli comerciale cu matura, să cunoască în scris și vorbire limba română, germană și maghiară și să fie pe deplin sănătos.

Cei-ce doresc a competi la acest post să înainteze rugarea și documentele necesare direcțiunii institutului până cel mult în 10 Octomvrie a. c. n.

Postul e de ocupat îndată după alegere. Cei cu praxă vor fi preferiți.

„Lucașul”

inst. de econ. și credit ca soc. pe acții.

6383/1906. tkv. sz.

Árverési hirdetményi-kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság köz-hírré teszi, hogy Tóth József aradi lakos végrehajthatónak, Simon György és neje Militár Mariuca és özv. Militár Györgyné végrehajtható szennvedő elleni 330 K tőkekövelés és járnélkai iránti végrehajthatási ügyében az aradi kir. törvényszék területén levő Arad-Pernyáva külvárosban fekvő az aradi 1886. sz. tjkvben A+1. sor. 2374. hrsz. a. felvett Illés-utcai 105. sz. ház, udvar és kertre az árverést 2220 K-ra ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az

1906 évi október hó 20-án d. u. 3 órakor

az aradi igazságügyi-palota földszint jobbra levő 48. sz. helyiségben megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 222 K-át készpénzben vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ban jelzett árfolyam számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék, mint tkvi hatóság Aradon, 1906. évi július hó 5-én.

Akny,

kir. tvszéki bír.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii lui Frankl Azi mă în torc a scârbă dela ori ce beătură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beătură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricacios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Edificat
la
1888.

Schiller József

Edificat
la
1888.

Atelier de articole aurite, oglinzi și rame pentru icoane
Szeged, Petőfi Sándor sugár-út 11/a.

Primesc spre efectuare pe lângă prețurile cele mai avantajoase:

Lucruri de tot felul: Rame pentru icoane și oglinzi din lemn, făcută după plan, în modul cel mai artistic.

Auritori ce se poate spăla pe icoane vechi și noi și rame de oglinzi. Infrumșetări de sculpture, de palate, hotele și cafenele.

Aranjament pentru biserici, precum

infrumșetări de altare, anvoane, baltisterie, steaguri, feșnice, catafalce, cupole, felinare, cruci și icoane.

Pentru păstrarea și îngrijirea feței de femeie cea mai bună și în tot locul cea mai plăcută alifă

e alifă renumită „**CORNELIA**”.

Aceasta alifă e cel mai bun medicament contra pișturilor de pe față și mâni contra petelor de piele, cursăturilor etc. e și nestrăicțios amalgament curat.

Prețul: Un borcan mic cu îndrumări cu tot 1 Cor. Un borcan mare cu îndrumări . . . 2

Sapunul Cornelia bucata 1 Cor.

Se poate căpăta la pregătitorul:

Farmacia la „Coroana” a lui **LESZKOVÁ CZ MILETA, Ó-Verbász.**

Magazin principal în Budapesta: Farmacia (Bácska) Török József, Budapesta, str. Király nr. 12.

La trimiterea înainte a prețului pentru comandă de peste șesé coroane, cele procurate le expedez fără nici o altă cheltuială de poștă.

Epistoalele să fie în limba maghiară, germană și sârbească.

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA”

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichg, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, revaliate ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăș, viță (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmei, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „**TRANSSYLVANIA**” în Arad

Strada Széchenyi nr. L — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul grâu, secara, ovăzul și toată economia.

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Expositură în Toracul-mic.

Filiață în Buziaș.

„TIMIȘIANA”

institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. . . . Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Onor. Public!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am în atelierul meu din

Temesvár-Józsefváros
Bonnáz-utca Nro. 18
MARE DEPOZIT

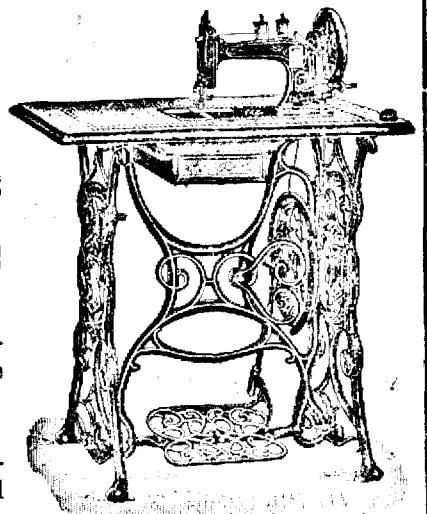
de mașini de cusut, biciclete și biciclete cu motor

de cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai moderate. — Mai departe atrag atențiunea on. public asupra **lucrătoarei mele,**

în care se reparaază de mǎestrii specialiști tot felul de mașinării punctual și foarte ieftin.

Cu stimă:

WALLACHY ÁRPAD, mașinist.

Cel mai bogat magazin pe câmpie pentru instrumente muzicale e a lui

BRAUN JÁNOS

pregătitor de instrumente muzicale

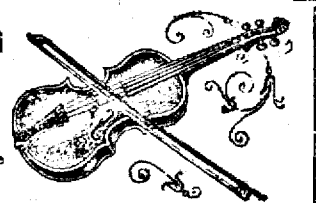
SZEGED, Strada Kárász nr. 7.

Unde se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai moderate cele mai bune **violine, celo, gurdune, braci** (violina secund) și **strune** și mai departe **clarinete, harmonice.**

Reparări se efectuează artistic și în modul cel mai grabnic posibil.

Trimitem gratuit cataloage ilustrate în limba maghiară și germană.

Moldován Gergely în arenă.

(*) Mai zilele trecute presa maghiară aducea știrea că Moldován Gergely, faimosul profesor universitar din Cluj, născut Român, dar sprijinitor al politicii tuturor guvernelor ungurești, ar fi tratând cu deputații noștri ca să între și el în — partidul național. N'am luat notă de știrea aceasta; știam că e un neadevăr și ea n'a putut fi lansată decât ori de vre-un ziarist căruia îi trebuia o știre de senzație, ori de vre-un dușman personal al lui Moldován Gergely, vre-un aspirant la rectorat. Numitul profesor nici n'a întârziat a doua zi să dezmință — *calomnia* și să asigure pe »patrioții« cari se vor fi speriat, că el rămâne ceea ce a fost viața sa întregă: Moldován Gergely!

Nici nu s'a îndoit vre-un Român de asta. Iar răsplata pentru țaria patriotizmului seu și a dragostei nemărginite ce are față de »idee«, n'a întârziat nici ea: *Duminecă Moldován Gergely a fost instalat în marea țistie de rector al universității din Cluj.* La așa cinste n'a mai ajuns Român în țara asta... Dar nici n'a mai născut mamă română fiu care să se dea cu Ungurii în așa măsură, ca Moldován Gergely.

Lăsând la o parte cele ce a scris și făcut până acum, să citim numai cele ce a spus Moldován Gergely în vorbirea sa festivă.

»Mă bucur din suflet că am ajuns la treapta asta — zice el — ca și de pe înălțimea aceasta să pot propovădui *adevărul* că în Ungaria numai o singură direcție de activitate are îndreptățire: *acea care pe cetățeni îi conduce spre idealul maghiar.* Orice drum care ar duce în altă parte, trebuie nimicit, săpând șanțuri d'altul.

»Ce este idealul maghiar? Libertatea cea mai desăvârșită a pământului maghiar, și ființa maghiară a pământului maghiar. În orice stat național, numai un *singur ideal* național e îndreptățit: cel care se întemeiază pe trecutul istoric al națiunii, pe instituțiile naționale, care trăiește și se hrănește din solul patriei. Din acel sol pe care caii în fugă l'au frământat din sânge și se oazeză în moșești. *Orice alt ideal național* ce se prezintă în fața acestui ideal național-maghiar pe pământul maghiar, *trebuie zdrobit* pentru că *formarea și adorarea idealelor străine naționale* la noi *înseamnă necredință și revoluție.* Necredință și revoltă împotriva adevărului, a trecutului istoric și împotriva instituțiilor milenare ale țării. Și trebuie să nizuim spre idealul național, sfîntenia acestuia trebuie s'o altoim în fiecare minte, ca fiecare inimă să se oltopească în această simțire, pentru că nu-i tocmai adevărată axioma: *aceluia este țara, a cui e pământul, ci țara e aceluia, care susține tradițiile legate de solul țării...*»

Credem că este destul și atâta din lunga vorbire.

Și din șirele acestea se poate vedea că între »seninul« rector Moldován Gergely, născut din mamă română, și între cel mai șovinist politician maghiar, nu e nici o deosebire.

Din comisar de poliție ajuns inspector școlar și apoi profesor universitar, iar acum rector, Moldován Gergely nu mai păstrează nimic din tradițiile românești... A uitat de »pituța« ce mânca la Blaj, de mama și tata lui, țărani cari cale departe veneau să aducă fiului lor merinde, a dat uitării merindea sufletească de pe malurile Târnavelor, dela Piatra Libertății, și s'a contopit d'abinele în nația maghiară, pe care o laudă că »nu se uită la lemnul leagănelui în care s'a născut cineva, nu privește laptele pe care l-a supt, ci chiar și pe lângă *anume scăderi* câteodată, îl alege la treapta cea mai înaltă, *dacă a simțit și lucrat împreună cu nația*

pentru realizarea idealului ce nația și-a creat în inima și gândul său. Se socotește ca pildă statuată merită să vestească în veacuri liberalismul și toleranța maghiară!

»*Budapesti Hirlap*« (dela 24 c.) crede și ea, că laudele acestea la adresa neamului unguresc sunt menite să fie auzite și peste hotarele țării, căci pe cât de mult ele vestesc liberalismul și toleranța maghiară, »pe atât de tare sunt lovituri pentru ceice acasă nu-și încap în piele iar în străinătate acuză«.

Ceeace recunoaștem și noi. Moldován Gergely nici nu ajungea să fie cunoscut în țară, dacă »idealul național maghiar« nu avea nevoie să fie susținut și de câte un individ răsărit din sânul naționalităților, ca astfel obștei maghiare și străinătății să i-se poată arunca praf în ochi, zicându-se: iată, și fii distinși ai naționalităților aderează la actualul sistem politic, sistem care tacează drept »necredință și revoluție« cultivarea altor sentimente decât cele ale șoviniștilor incarnați.

O rândunică nu face însă primăvară, după cum și neamul românesc este mult mai viu-guros, decât să se clatine măcar, dar mi-te să părească sfânta și vechea sa credință în fața propagandei lui Moldován Gergely, propagandă resplătită cu lanțul de rector.

»Magnific« este numai titlul, nu și învățăturile acestui rector. Ci rămâne bine stabilit, că în Ungaria din polișt poți ajunge rector universitar dacă te pretezi să faci și de pe catedră ceea ce i-se poate impune — poliștului: *politică* de cea mai condamabilă specie.

Kossuthiștii îngândurați. Până acum kossuthiștii n'au căpătat de cât slujbe grase pentru *dânșii.* Pentru țară nu au putut storce de cât o cunună care s'a vestejit și ea pe soclul monumentului dela Kassa. *Li se promite însă.* Anume: artilerie pentru honvezi. *O plătesc însă și asta foarte scump:* ei trebuie să voteze sporirea contingentului militar, precum și a bugetului, în genere, în contra căruia tunaseră și fulgeraseră.

Cei dela »Magyarország« au și găzut pe gânduri. În numărul dela 25 c. scriu:

»Budgetul e gata. Se vestește că *guvernul a urcat cu 20 milioane cheltuielile*, dar mângăie partidele spunând că echilibrul rămâne. Asta de ani de zile așa o făcea și Lukács, întotdeauna arată cu câte-va mii de coroane mai multe încasări de cât cheltuieli. Toată isprava este că cheltuielile votate întotdeauna se și plătesc, ba mai vin și cheltuieli extraordinare, cari numai la încheierea bilanțului ies la iveală. Dintr-o încasările nu se fac cu punctualitatea prevăzută...

»*Dacă acum iar se urcă cheltuielile comune și necomune, în proporția asta trebuie urcate și dările, fie pe față, fie mascat.* Și dacă se plătește împrumutul făcut de drabanți și încep în toate părțile *investirile, o să vire frumoșel unde-va și deficitul.* Nu ne îndoim deci cât-și de puțin, că vor fi și bani și ordine.

Ironia este cât se poate de transparentă, ba e la mijloc și persiflagiu. Să urmăim numai:

»Ba, deși nu cunoaștem proiectul nou de buget, suntem siguri că Dieta va primi cu mare însuflețire expozitul lui Wekerle *împreună cu urcările.* Unul se bucură de canalizări, altul de tribunal, al treilea de vinzarea aparatelor de fer, al patrulea de cumpărarea armăsarilor și taurilor, al cincilea de urcarea lefilor funcționarilor, al șaselea de urcarea lefilor celor dela căile ferate, al șaptelea de ridicarea unei școli de stat, al optulea de artileria honvezească, — și astfel toți se bucură, *chiar și Impăratul*, pentru sporul de cheltuieli necesare armatei și marinei și înfrumusețării interne a palatului regal. **Unde tuturor li se dă, toți sunt mulțumiți.** Numai când executorul va înainta comptul, bietul cetățean se va scărpină după urechi.

Se vede însă că celor dela »Magyarország« nu li se dă destul, pentru că ei au aierul de a nu fi mulțumiți.

Mișcare în diplomația austro-ungară. Ambasadorul Austro-Ungariei la Constantinopol, octogenarul baron Caliec s'a retras la penzie. Locul lui îl va ocupa marchisul Palavicini, ministru plenipotențiar în București. Presa maghiară cere ca în locul lui Palavicini să se numească tot un Ungur.

Se scrie că ambasadorul austro-ungar la Berlin, Szögyényi-Marich de asemeni se va pensiona.

Congresul catolic al Ungurilor din Ungaria s'a deschis Duminecă în Budapesta printr'o vorbire a contelui Zichy János, fostul șef al partidului poporal. Au luat parte o mulțime de aristocrați, prelați și superiorii diferitelor ordine călugărești. E semnificativ că între congres și primătele nu s'au schimbat obicinuitele salutări. Congresul a trimis telegramă numai Papei și M. Sale. Bătrânul Zichy Nándor s'a plâns că preoțimea catolică, chiar prelații, n'are destulă avere.

Deschiderea parlamentului austriac a avut loc Marți. Ministrul Landwehrului, generalul Schönnau a răspuns interpelării deputatului Hofer în chestia *torturelor militare.* Ministrul a spus că a ordonat o grabnică anchetă iar despre rezultatul ei va raporta parlamentului. La propunerea contelui Sternberg, s'a încins o discuție asupra răspunsului ministrului. *Mai mulți deputați s'au plâns că în armată se tratează sălbatic cu soldații.* Conte Sternberg a acuzat guvernul că a folosit fondul de dispoziție pentru a conrupe conștiințe. Drachsol a observat: »Am citit deja acestea în »D. Volksblatt«! Sternberg a replicat: »Eu am scris acest articol!« Voci: »Mari măgării ai scris!« Și astfel s'a început un scandal care nu s'a terminat de cât după ce presidentul a ridicat ședința.

Incep bine lucrurile!

Adunarea generală «Asociațiunii» la Brașov.

— Raport special. —

Neamul românesc din Ungaria a avut în zilele de 21 și 22 Septembrie sărbătoare națională, »Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român« și-a ținut adunarea generală în Brașov, în sala festivă a gimnaziului român.

Oaspeții veniți din toate părțile au fost primiți cu o deosebită dragoste din partea Brașovenilor. La »Gewerbeverein« Joi sara a fost prima întâlnire și loc de cunoștință a lumii românești, ce-a venit la această sărbătoare națională. De față erau membrii comitetului central. Români din toate părțile. Remarc aici prezența dlui profesor universitar N. Iorga, care nici odată nu lipsește dela ocaziunile, unde este vorba despre prosperarea și înaintarea poporului românesc.

Când Românii petrec în veselie și animație nu lipsesc nici toastele. Astfel și în aceia sară s'au ținut două: unul din partea dlui dr. N. Vercer pentru comitetul central, Români din toate părțile. Remarc aici prezența dlui profesor universitar N. Iorga, care nici odată nu lipsește dela ocaziunile, unde este vorba despre prosperarea și înaintarea poporului românesc.

Ziua primă.

Toate lucrurile bune, Românii le încep cu ajutorul lui D-zeu. Astfel și acum, înainte de deschide ședinței s'a celebrat sta liturgie la biserica sf. Nicolae, oficiind protopopol V. Voina și părintele dr. V. Saftu.

Răspunsurile liturgice le-a cântat corul mixt al bisericeii, sub conducerea maeștrului G. Dima.

După sfta liturgie mulțimea a plecat la gimnaziu, unde la orele 11 prin un discurs admirabil, din care se vede omul de literă, dl A. Bârsean, vice-prezidentul Asociațiunii, deschide ședința.

Discursul a fost ascultat cu o deosebită atențiune, iar A. Bârsean frenetic a aplaudat.

Urmează salutul dlui dr. Vasile Saftu în numele Brașovenilor și a directorului V. Onițiu în numele «Societății pentru fond de teatru român».

Dintre despărțămintele «Astrei» numai puține au fost reprezentate prin delegații.

Raportul comitetului central conziderându-se de cetit se procedează la alegerea comisiunilor.

I. Pentru examinarea raportului: G. Pop de Băsești, V. Damian, Dr. Saftu, Dr. Aurel Cosma, V. Goldiș.

II. Pentru cenzurarea socotelilor; Dr. T. Mihali, Dr. Comșa, I. Lăpădatu.

III. Pentru înscrierea membrilor: I. Petrovici, I. Pricu, Vătășan.

Ședința se ridică.

A urmat apoi banchet la restaurantul «Casa de tir», unde s'au ținut inevitabilele toasturi.

Sara corul dlui G. Dima a dat un excelent concert, ce-a pus în uimire lumea adunată. Despre cele scrise până acum n'am avut fericirea să le văd eu, ci să mă informez dela alții cari au fost de față. M'am reîntors din București numai Vineri sara, pe când concertul se finise și când dansul, ce-a ținut până în zori de zi, se începuse deja.

Ziua doua.

Ședința a II-a se deschide la orele 10 și jum. La masa presideală ocupau loc membrii comitetului central.

Presa era reprezentată prin d-nii: T. Păcătean («Telegraful Rom.»), Augustin Paul («Gazeta Tr.») Babi («Familia»), Barbu («Românul» din Amer.), Domșa («Unirea»), și Petru E. Papp («Tribuna»).

De față public distins și ales; d-nii profesori universitari N. Iorga (București), Stere (Iași). Deputații noștri; T. Mihali, V. Goldiș, dr. A. Novac, V. Damian, dr. Ștefan C. Pop, renumitul cântăreț Dimitrie Popovici, apoi Pop de Băsești, E. Ungurean, dr. Marcu, dr. Au. Cosma și alții nenumărați, a căror nume ar ocupa coloane întregi.

Dl V. Goldiș în numele comisiei arată momentele mai însemnate din activitatea din ast-an al comitetului central; hotărârea de a se face nouă organizare în comitet, necesitatea de a se înființa o revistă populară în locul «Transilvaniei», ce va apărea numai odată pe an, organizarea prelegerilor populare, etc.

Dintre despărțăminte au dezvoltat mai multă activitate, despărțământul Timișorei și a Brașovului, unde mai în fiecare sat se găsește câte o bibliotecă populară.

Arată modul prin care s'ar putea ajunge, ca marele public românesc să spriginească cu mai multă căldură instituțiunile noastre culturale. Membrii să nu se prindă prin cuvântări ci prin însași activitatea Asociațiunii. Propune luarea la cunoștință a raportului, iar față de membrii decedați să se exprime doliu prin ridicare.

În această adunare au fost aleși membrii de onoare ai Asociațiunii; Dr. Ilarion Pușcariu, Emanuil Ungurean și dr. Diaconovich, a căror activitate pentru neamul românesc, e cunoscută deja.

Prezidentul propune să se exprime mulțumită protocolară dlui Ion Lăpădat, pentru activitatea dezvoltată ca secretar II al Asociațiunii.

Propunerea se primește, cu frenetice aplauze.

A urmat alegerea secretarului al II-lea. Aici s'a încins o discuție înfocată, provocată de dl A. Vlaicu, care susține, că și acesta — fiind coordonat cu primul secretar — să fie ales de adunarea generală.

După ce au vorbit dnii Ungureanu, V. Damian, P. Cosma, Dr. Beu, dr. Bologa, dr. S. Pușcariu, dr. C. Pop, dr. Marcu și dr. Blaga, adunarea primește modificarea făcută de comitetul central.

Dl I. Lăpădat referă despre averea Asociațiunii. Vorbesc V. Demian, părintele Brumboi care cere conferențieri ambulanti, Pop de Băsești, dr. Ștefan C. Pop, care atrage atențiunea asupra satelor românești din părțile Abrudului, lăsate în părăsire.

Dl Petrovici referă despre înscrierea membrilor noi și arată că s'au înscris 6 membrii fondatori, 9 pe viață, 21 ordinari și mai mulți ajutători.

A urmat alegerea secretarului «Asociațiunii». Simt în inima mea mai multă căldură, mai multă însuflețire, de cât să poate opune în cuvinte momentele de înălțare sufletească, ce le-am trăit toți câți am avut fericirea a fi de față la această alegere. Este o fericire pentru «Asociațiune» c'a determinat viitorul poetului Oct. Goga, îndatorindu-l să rămână în mijlocul nostru.

El este ales secretar cu consimțământul întreg neamului românesc. Dl dr. Sextil Pușcar, i-a adresat cuvinte atât de mișcătoare, încât au fost mulți între cei de față, cari au vărsat lacrimi de bucurie pentru marele eveniment întâmplat în sinul Asociațiunii. Dl dr. Sextil Pușcar, încheie cu cuvintele: «Tu care ai cunoscut durerile neamului românesc și le-ai cântat cu atâta duioșie, ție ți se dă dreptul să le și alinți și să vezi visul împlinit al cântării noastre».

Dl A. Bârsean îi dorește să poată ajunge fericirea și de acum înainte să ne cânte cântarea bucuriei noastre.

Dl Oct. Goga emoționat răspunde, zicând că va rămâne nu mai până va fi folositor neamului său.

După aceasta A. Bârsean mulțumind publicului ridică ședința.

Ne-am depărtat cu toții la «Casa de tir», unde am luat masă și unde s'au rostit două toasturi, unul din partea dlui dr. Ștefan C. Pop pentru țărâtime, iar dl N. Iorga cu o căldură ce nu se poate spune în cuvinte pentru cei ce muncesc pentru țărâtime.

La oarele 4 s'a ținut ședință literară. A vorbit limpede și însuflețitor dl A. Bârsean despre Samuel Klein, dela a cărui moarte chiar acum se împlinesc o sută de ani.

Dl Arsenie Vlaicu a ținut o foarte înțeleaptă și instructivă disertație despre «Fazele prin cari a trecut știința chimiei și foloasele aduse de ea». Emanuil Ungurean propune să fie ambele induse în analele Asociațiunii, iar dr. G. Proca își exprimă regretele, că nu vede de față nici un membru din comitetul central.

Seara ni-s'a dat prilejul plăcut să admirăm pe Z. Bârșanu și trupa sa în piesele «Ovidiu la Tomii» și «Slugă la voi stăpâni».

Bursierul T. Morar a declamat însuflețitor «Clăcașii», lui O. Goga.

Duminecă s'a făcut excursie la expoziția din București, la care au luat parte și peste 60 de tineri universitari sub conducerea însuflețitului Horea Petra-Petrescu.

Petru E. Papp.

„CASA REGELUI...”

— IMPRESII dela EXPOZIȚIE. —

O căscioară, încât trebuie să te pleci trecându-i pragul; înlăuntru un pat de companie și vre-o trei scaunele. Lumina abea se strecoară pe o feastră. Pereții sunt din nuele, crepați. Te întrebi: oare căminul, primitiv alcătuit și el, cum va fi încălzit odăita aceasta care în vreme de iarnă adăpostit-a un *domnitor*, pe actualul rege Carol I.

Căscioara asta, așezată pe Explanada Carol, e întocmai ca cea dela Poradim, unde în campania dela 1877—78 a fost cuartirul general al comandantului trupelor cari au înfrânt puterea musulmană. Întrânsa, am putea zice, s'a făurit și independența și regatul României. Incunjurat de statul Său major (cei mai mulți oficiali tineri cari nu înfruntaseră încă urgia nici unui războiu) marele căpitan a petrecut aici multe nopți nedormite, frământându-și mintea, iscodind zi de zi planuri: cum să birue pe Turcii bine adăpostiți în cetatea lor tare! Aici primea rapoarte, aici da ordine, d'aici pleca în zori de zi și adesea noaptea pe viscol (căci era o iarnă cumplită) să inspecteze pe vitejii dorobanți... Și nu odată, reîntorcându-se, abea putea să între, atâția troieni strângea vântul în preajma casei singură de care se isbea în acel pustiul al morții.

La câțiva pași e un bordeiu, făcut și acesta după asămanarea celor în cari pe câmpiile Bulgariei s'au adăpostit trupele române...

Acoperit cu ce a dat Dumnezeu: lemne și tullei de porumb, pe d'asupra pământ, lung ca de vre-o 12—14 pași, înlăuntru găsești tot'dauna soldați: fii celor cari la 1877—78 au petrecut zile mari în bordeiele din jurul Plevnei. Cobori pe trepte, de pământ, se înțelege; d'alungul bordeiului prin mijloc e mai adâncit. Pe o parte și

alta dorm soldații. În fund e o vatră unde se poate face foc... Vreme de fier, n'or fi avut însă cei de pe câmpiile Bulgariei și nici n'au avut ce să fiarbă pe vatră.

Îndărătul bordeiului și a «casei regelui» (așa a botezat-o fiul meu), sunt chesoane, tunuri, corturi și bucătărie de campanie, în sfârșit tot ce trebuie în războiu.

Soldații, tineri unul mai țieț și mai simpatic de cât altul, ne arată tot și ne dau explicațiile necesare.

Ne-am tot învățat p'acolo și la urmă, când să plecăm, iar am intrat, să mai vedem odată în ce casă mică a veghiat pentru țară un rege mare... Și când, spre seară, am mai trecut p'acolo, fiul meu îmi zice: «Tată, haide, să mai vedem odată casa regelui!»... Am intrat. Abea se mai vede într'ansa... Așa va fi fost tot timpul de companie, căci iarna pe acolo e cu ceață. Și nici lemne nu erau tot'dauna, să facă foc mare în cămin, ori și dacă erau, zăpada ce cădea pe coș stingea focul și pricinuia fum. Puiu mă strângea, emoționat, de mână, când îi spuneam acestea.

N'a ajuns să învețe încă atâta geografie, încât să știe încotro e Bulgaria. A înțeles însă din ce neam viteaz face parte și câtă luptă s'a purtat pentru ca Români să aibă și ei un regat. Și mai ales a simțit aceasta, căci ieșind din «casa regelui», ochii îi erau împăinginiți de lacrimile celei mai sfinte emoțiuni...

Căscioara aceea ar trebui lăsată pe vecinicie acolo și grijită, să rămână tot așa, cum mai credincios seamănă originalului dela Poradim. O carte întregă de vom da să citească fii noștri despre campania dela 1877—78, și nu va face asupra sufletului lor impresie mai adâncă decât văzând «casa regelui» și ascunzătoarele acelea sub pământ, de unde în clipele de crâncenă luptă rasăreau șirele încheigate, pe urma căror s'a revărsat asupra neamului nostru atâta mărime...

Am rămas profund emoționat... Par'că auziam chiar pe M. Sa regele la Academie, unde nainte cu doi ani descria atât de măiestru câmpul de luptă dela Nicopol, și tablourile înfiorătoare pe cari le face Coșbuc par'că-mi treceau toate pe dinainte...

În Palatul Invalizilor, unde sub sticlă se arată și este păzit patul dela Sta Elena alui Napoleon, precum și chivăra lui neagră, numai acolo am mai simțit astfel de emoție... Acolo mă impresionează însă gândul sfârșitului trist al unui împărat mare...

Aici mă luă în stăpânire credința în viitorul unui neam plămădit din durere, dar care și-a făcut intrarea în lumea mare cu atâta trudă și jertfă, cu atâta vitejie și cuminenție, încât nu ar fi cu dreptate ca de aci încolo, sub vechea dinastie Hohenzollern, să nu aibă parte tot de zile bune.

Pavilionul Regal completează atât de bine impresiile câștigate pân'aci... După suferințe și lupte, iată rezultatul: *Coroana de oțel*, cu care a fost încoronat întâiul rege al României și se vor încoronă și ceilalți, până în veacuri. E așezată într'un dulap, obiect de artă, cu toți pereții de sticlă. Lângă Coroana de oțel este splendidă coroană care dacă a împodobit capul maiestosoasei regine Elisabeta, apoi tot așa, vestită va rămâne pentru totdeauna: a fost atinsă de fruntea *poetei*, a fost purtată de *mama răniților*...

În dulapurile celelalte d'asemeni numai lucruri scumpe: obiecte de artă primite de M. Sa regele dela armata pe care a comandat-o în luptă și care îi poartă atâta grije în timp de pace; decorații primite dela suveranii Europei; toți i-au conferit cele mai înalte ordine, căci toți trebuie să se simtă onorați dacă insigniile lor sunt purtate d'un suveran care n'a moștenit, ci el și poporul seu și-a făurit coroana; apoi săbii de onoare, este una până și dela Sultanul... Ce fi-e și jocul vieții: a primit-o pe când biata Românie era vasală și i-s'a dat fericirea s'o poată purta ca — rege... Sunt tronuri și mese, cari toate își au istoricul lor, tablouri scumpe, între ele și cel de Adjukevitz care reprezintă marea revistă dela Cotroceni, unde nainte cu zece ani bătrânul nostru monarch Francisc Iosif primise defilarea comandată de singurul rege în viață care a auzit șueratul gloanțelor... Dar mai scumpe inimii românești sunt tablourile de Grigorescu, celebrul pictor care a nemurit pe pânză cele mai scumpe clipe ale vieții neamului: când vărsă și roaie de sânge pentru a-și scrie numele în cartea mare a *popoarelor*! În Pavilionul Regal și în cel al Geniului (ministerul de război) sunt tablouri

cari reprezintă, într'adevăr — nu numai lupte decisive și crâncene într'o strălucită epocă națională, dar cari sunt în acelaș timp și mărturii ale geniului nostru artistic.

Vedem apoi manuscrite, desemnuri și picturi de ale M. Sale Reginei. Am stat înduioșat îndeosebi înaintea paginelor închinat mamei Sale... O, cum sufletul acesta cu atâta dragoste pentru mamă, a trebuit să îndure lovitura crudă a sortii... să jelească o copilă!

Pe pereți vedem însă portrete de copii, de o rară frumsețe și sănătate: nepoții perechei regale, prinții și princesele române, mângâierea dulce a bătrânelor unui rege senin și a reginei preuteasă a celor mai înalte sentimente.

Dacă soarta aduce dureri și capetelor încoronate, tot Dumnezeu are grije, să mângâie pe cei greu încercați.

Leandru.

Serbarea dela Caransebeș.

Incă în 1903 municipalitatea Caransebeșului a decis să ridice o statuie M. Sale Împăratului și Rege, drept amintire de când confiniul militar a fost alipit ori mai bine contopit în comitatele vecine.

Statuia a proiectat-o Fadrusz János, dar n'a mai ajuns s'o facă el, ci elevul său Rollinger Rezső. Ea e gata acum și va fi desvâlțată în ziua de 7 Octomvrie n. nainte de ameazi. Pentru acest prilej va sosi la Caransebeș și arhiducele Iosif. Va fi primit cu pompă, și peste tot, se vor aranja cu acest prilej mari serbări. Programul este și întocmit deja. Președinte al comitetului serbarilor e deputatul guvernamentului C. Burdia.

Rușinea dela Timișoara.

Presa kossuthistă e cătrănită rău. Propunerea partisanilor acestui partid de a se îndepărta de pe piața Timișorii monumentul Hentzi și orice inscripție »austriacă«, municipalitatea în ședința sa de Luni a respins-o.

»Stâlpu de rușine rămâne deci la loc«, — exclamă îndurerate ziarele coaliției.

Propunerea a făcut-o și motivat-o Hajdu (oare cum l-a chemat nainte de botezul cu 5 pițule?) Frigyes. Lucru caracteristic însă: l-au întrerupt într'una și ironic. Seiner Ferencz și Kisfaludi (?) Kálmán se rugau ca măcar »în princip« să se hotărască în laturarea monumentului, dar s'a găsit ș'un patriot, dr. Vértes Adolf (tot Dolfii mai practici!) care să-i combată și să rădă de partidul kossuthist.

Majoritatea a și respins apoi propunerea. Și iată că presa cu patentă patriotică decretează orașul drept cuib »schwarz gelb«-ist... Oare se va mai duce Apponyi — cum era vorba — să deschidă acolo expoziția artistică regională? Un Ungur 48-ist n'ar trebui să mai calce între așa cetățeni slabi!

Toastul diui Vasile Goldiș,

rostit la adunarea generală a Fondului de teatru, în Lipova.

Cinstită masă!

Din fragedă copilărie am avut o deosebită afecțiune pentru râuri. Și azi, în orașul unde locuiesc, cel mai predilect loc de plimbare îmi este malul Murășului. Iar când datorita mă cheamă în capitala țării, acolo tot timpul liber mi-l petrec pe malurile Dunării. Ceasuri întregi stau și privesc la valuri. Cum furnică corăbiile pe ele în sus și în jos. Râul viu poartă viața pe undele sale.

Și pe valurile apei, ce se rostogolesc la vale, ochii-mi sufletești alunecă departe și văd înaintea mea maestoasă și puternică marea.

Răurile și mările au fost dela început cele mai de căpetenie mijloace ale comunicației între neamuri, mijloacele culturii. Lângă râuri și mări s'au înălțat mai întâi cetățile vitejilor și orașele de industrie și comerț.

Cum stau și privesc valurile spumegătoare,

privirea mi-se întoarce spre deal și în închipuirea mea învăpăiată mă trezesc la răcoroasele izvoare, de unde răsar astea bogății ale lumii.

Fără voce adeseori mi-a răsărit gândul în suflet! ce s'ar face, când izvoarele ar scăsa?

O, ce minune. Din izvoarele ar căsuse în rărunchii pământului, din izvoarele lor murmurătoare se nasc râuri și mări, semănate de binecuvântările păcii adunătoare de comori, dar sămănate și cu sămânțele viforelor pustuitoare.

Săcați însă izvoarele și toată măreția aceasta de ape adunate în alvii dispăre și măriile și fluviile se prefac în mocirlă respirătoare de miazmele otrăvii.

Acest gând îmi răsare în suflet, când aud închinarea cu păharele pline pentru sănătatea domniilor, începând dela cel dintâi cetățean încoronat al țării, până la grijitorii ordinei prin satele țărănești.

Cum privesc în giurul acestor mese și mă văd încungiurat de elita Societății românești, de fluviul, ce poartă corăbiile culturii noastre naționale, ochii îmi alunecă spre deal la izvorul acestui fluviu și înduioșat văd nefericitul nostru popor cu sudorile muncii grele arând și secerând ogorul.

Fără zgomot, pe nesimțite aici resare viața noastră ca neam deosebit de celelalte neamuri. Noi suntem numai spuma, ce se naște din zbaterea valurilor puternice vieții: poporul este originea, este izvorul.

Săcați acest izvor și noi nu mai suntem nimic, ci fără putere, fără viață cădem stârvuri în prăpastia neînțelegerii.

Mă uit cu nețărmită iubire la izvorul nostru datărit de viață. Ce apă curată varsă, ce apă vindecătoare, ceapă sămănată cu sămânțele mării!

Dar izvorul e nămolit. Cu greu oftând șerpuește printre bolovani și măracini. Izvorul, poporul este părăsit. Și atât de nobil este acest popor. În pământul înțelenit al fondului său sufleteșc zac ascunse rădăcinile unor virtuți, cari dacă ar putea să deie vlăstarele sale, ar pune lumea în uimire prin noblețea și dulceața fructelor, ce ar rodi.

Nu știu ce soarte mă mai așteaptă în lumea aceasta, dar în veci va rămânea în sufletul meu ca izvor nesecat de mângâiere scena înduioșătoare, ce mi-s'a dat să văd la alegerea mea de deputat.

Ademenirea dușmană și puterea banilor lui Iuda au adus aproape un sat întreg în tabăra contrară. A ajuns rândul votului la dânsii și veniseră oamenii aproape de ai noștri. Frații din tabăra noastră îi huliau și le strigau cuvinte de ocară. Ei se uitau cu ochii aprinși la noi, nu ziceau nimic, se părea că nici nu li-e rușine. Vedeam însă când pe unul, când pe altul punând mâna pe șubă cu un gest, ce se părea că vrea să zică ceva. Când oamenii ajunseră în sala de votare, fruntașul lor pași hotărât înaintea președintelui alegerii și cu voce liniștită, dar bărbătească zise: Domnule, noi toți votăm cu Vasile Goldiș.

Au fost trimiși în tabăra noastră. Liniștea lor sufletească a dispărut și o emoțiune furtunoasă i-a copleșit. Plângeau bătrâni și tineri. Îmi sărutau mâinile, îmi sărutau haina și auzii încet cuvântul: șubă la șubă. Acesta era deci înțelesul gestului.

Ori cât de ademenit să fie, ori cât este bătut de gândirea nefericirii, poporul nostru are adânc săpată în sufletul ei conștiința de neam, acest scump tezaur, acest nestimat paladiu al vieții noastre naționale.

Fosta-au vremuri de vijelie, când spuma nației românești a dispărut dela suprafața vieții. Domnii străine s'au încuibat peste ogoarele românești. Se părea că se șterge neamul acesta din cartea semințiilor. Țăranul a păstrat însă întotdeauna neschimbată limba românească și în suflet sămânțele viitoarelor mării. Șuba românească e bună haină, ea niciodată nu va lăsa să înghețe germeii vieții latine din preajma Carpaților dintre Dunăre și Tisa.

Și în clipe, ca acestea, când ne bucurăm de dulceața culturii noastre românești, să ne aducem aminte de unicul, de nesecatul izvor al acestei vieți; să ne aducem aminte de bunul nostru popor, pe care, recunoaștindu-l cu toții prea l'am negles până acum. Notarii îl administrează, fibraele îl administrează, dar nu cunosc instituții uni în țara aceasta, care ar avea îndatorirea să grijească de încălzirea poporului, sporindu-i bunurile pământești. Mi-se tulbură liniștea sufletului, când mă gândesc la toate nedreptățile ce

i-se fac acestui popor, dar apuc frânele cumpărării, căci ceasul acesta are alte meniri. Pune Doamne pază gurii mele!

Vă rog însă cu toată căldura să ne aducem măcar aminte și acum de poporul nostru, să-l primindem de sufletul nostru cu cercurile iubirei. Cu sinceritate și gândul curat să închinăm paharul întru sănătatea și fericirea poporului românesc!

Perechea Regală la Arene.

MM. LL. Regele și Regina, A. S. R. Principele Ferdinand, A. S. R. Principele Carol și A. S. Princesesa de Schönberg, au asistat Duminecă seara la Arenele Romane unde se reprezenta prologul din »Povestea Neamului« de dl Al. Davila.

Arenele Romane gemeau de lume încă dela orele 8.

La orele 9 și 15 m., Majestatele Lor și Altețele Lor Regale au sosit la expoziție și au fost salutate la interare dl dr. Istrati, comisarul general al Expoziției, și de un public numeros care a făcut Suveranilor și Principilor Moștenitori ovațiuni entuziaste.

Suveranii au continuat drumul în trăsura până la Arenele Romane, unde au fost întâmpinate de dl Al. Davila, directorul general al Teatrelor, care i-a condus în loja Regală.

Prezența Suveranilor a fost salutăată de imnul regal și de ovațiuni entuziaste din partea publicului.

Imediat a început desfășurarea prologului. Dl Leonescu îmbrăcat mocănește, a declamat cu vocea-i clară și puternică, cânturile explicative a fiecărui tablou.

Suveranii și Principii Moștenitori au urmărit cu vădit interes toate tablourile, aplaudând împreună cu publicul.

Când s'a desfășurat ultimul tablou reprezentând România de azi sub domnia glorioasă a M. S. Regelui, și când dl Leonescu a arătat faptele mărețe ale Suveranului și a descris inima de mamă a M. S. Reginei, publicul a făcut cea mai delirantă manifestație de dragoste, în timp ce muzica intona imnul regal, iar la tunurile dela bateria Calafat se trăgeau salve de focuri.

A fost o manifestație spontană, caldă și sinceră, o manifestație de adâncă recunoștință și respect a poporului român pentru suverani și dinastia română.

După terminarea prologului MM. LL. Regele și Regina cu Principii Moștenitori au părăsit Arenele, făcând o preumblare cu trăsura prin Expoziție, care era feeric iluminată.

La expoziție!

Expoziția națională din București și primirea ce li se face acolo Românilor de peste hotare, este înălțătoare de suflet. În viața sa numai odată are omul prilej să vadă așa lucruri mărețe.

S'au și dus să le vadă mulți Români din părțile noastre, cărturari mai ales.

Ar fi însă de dorit să se ducă și țărani, plugari de pretuțindeni. Anume, în luna lui Octomvrie, când au mai isprăvit cu lucrul și în București e încă vreme frumoasă.

Aceia cari se înlesnesc și pot cheltui pentru acest scop 15 fl. (30 coroane), să se înștiințeze la Redacția Tribunei, trimițând 4 fl. (din cei 15 fl. cât va costa drumul, dus și întors). Plecarea ar fi cam la 8/21 Octomvrie.

Apelul acesta sună de altfel tuturor Românilor, îndeosebi preoților și învățătorilor. Cei cari doresc a lua parte, să grăbească a-și scoate paseport. Deslușiri de la redacția noastră.

De peste săptămână.

— **Senatul școlar** al conzistorului arădan este convocat la ședință plenară pe ziua de 18 Septembrie (1 Oct.), fiind la ordinea zilei chestii importante.

Convocatorul scris de P. S. Sa episcopul I. I. Pap s'a trimis deja tuturor asesorilor.

— **Congres.** Zilele trecute s'a deschis la Stuttgart adunarea generală a naturaliștilor.

Orașul este împodobit. Au sosit oaspeți din Germania, Austria, Elveția și Anglia.

Împăratul Wilhelm de Württemberg a promis că va lua parte la prima ședință generală.

La această adunare iau parte vr'o 2500 delegați.

— **Parlamentul vinurilor.** Se anunță din Berlin că e vorba să se formeze un «Weinparlament» parlament al vinului. El va fi constituit dintr'un consiliu de cinci-zece de membrii aleși de Statele germane, dintre principalii producători viticultori și tehnicieni din întregul imperiu.

El va studia și propune măsurile și proiectele de lege proprii a ajuta dezvoltarea viticolă a Germaniei.

— **Iesuiții.** Cu ocazia alegerii noului general al iesuiților, zările italiene semnaleză creșterea numărului iesuiților, cari erau în 1862 în număr de 8809 membri și în 1894, 13.769. Grupa germană este cea mai numeroasă și cuprinde 3790 de membri. Vine apoi Franța cu 3000, Spania cu 2800, America-de-nord cu 2450, Italia cu 1800.

— **Presa și guvernul.** Cât îl costă pe guvern zările cari și-au luat hotărârea să-l susțină, se poate vedea din următoarele sume cari se dau *dela un singur minister*, cel al căilor ferate.

Primesc adică:

Budapesti Hirlap	12.000	Cor.
Pester Llod	12.000	>
Egyetértés	12.000	>
Pesti Hirlap	8.000	>
A Nap	6.000	>
Neues P. Journal	10.000	>
Politisches Volksbl.	3.000	>
Pesti Napló	6.000	>
Függetl. Magyarorsz.	6.000	>
Budapester Tagblatt	12.000	>
Magyarország	12.000	>
Magyar Hirlap	6.000	>
Friss Ujság	6.000	>
Neues Kleines Journal	3.000	>
Magyar Estilap	10.000	>
Ország	10.000	>
Alkotmány	8.000	>
Esti Ujság	6.000	>
Uj Hirek	2.000	>
Neues Polit. Volksblatt	2.000	>
Budapest	16.000	>
Kis Ujság	10.000	>
Magyar Allam	6.000	>

Sunt apoi o mulțime de reviste cari se înfruptă, după cum sunt și altele cari se indulcesc din fondul de dispoziție.

— **„Gesetzlich geschützt“.** În campania asta »grozavă« pornită de cei cu tulipanul contra a tot ce e product austriac, remarcăm următoarea frumoasă păcăleală, de care de altcum au să sufere la tot pasul vitejii »tulipantosi«. Istoria aceasta o scoatem din o foaie ungurească, căreia îi revine deci și răspundabilitatea. Zice adică, că la Kecskemét, cu prilejul dezvălirii statuei lui Kossuth, un patriot cercă ceva prin vitrinele prăvăliilor, ca să iee drept amintire. Și aievea a și aflat într'un loc niște cuțitașe »tulipan« veritabile, adică produse ungurești. Erau și frumoase pe o parte a plăselelor era o reproducție în relief a statuei dezvăluite. »Bravo, — își zicea omul nostru, — iată un lucru original unguresc! Cât de mare i-a fost însă mirarea, când ajungând acasă și desfășându-se în privirea statuei lui Kossuth observă pe tășul cuțitașului cunoscuta frază »gesetzlich geschützt«. Va să zică tot era importată de aiurea!

— **Alegere.** În 8/21 l. c. a fost alegere de învățător în comuna Gurbediu (Görbed). Dintre 5 recurenți a fost ales tânărul *Cornel Vașca*, cu majoritatea voturilor. Și tot atunci, în Tinca (Tenke)

a fost ales de preot tânărul *Nestor Popa*, cărora le dorim succes în munca ce-i așteaptă.

— **Cum se însoară un prinț de coroană în Coreea.** Când sosește momentul că împăratul crede de cuviință ca să însoare pe fiul său moștenitor, trimite o comisiune care alege din tot imperiul pe cele 10 mai frumoase fete de măritat.

O alta comisiune alege din aceste 10 pe cele trei mai frumoase și o altă comisiune alege din cele trei pe una ce-i pare vrednică pentru a fi viitoarea împărăteasă a Coreei.

În timpurile de demult toate fetele frumoase din țara întreagă trebuiau să se prezente la palat și să defileze pe dinaintea prințului de coroană, care singur își alegea pe iubita inimii sale.

Probabil că dânsul trebuie să regrete azi vechiul obicei.

— **20.000 mituiți!** Și asta numai în Ungaria e posibil. La atâta se urcă adică — după cum spune Lengyel Zóltán — numărul persoanelor cari fie direct fie indirect s'au lăsat să fie mituite de vestita asociație a fraților *Grödel*. Între aceste persoane, se înțelege, majoritatea sunt oameni săraci, adică domni nevoieși. Sunt însă și persoane sus puse, cari au primit sume mari. Dar și frații *Grödel*, cari au păgubit — așa afirmă Lengyel — cu 150 milioane coroane satele și țărani de la cari au cumpărat ori arendat păduri.

Se vede că avem a face cu o panamă care va aduce faima Ungariei peste mări și țări.

Privitor la alt geseft pe care era să-l facă frații *Grödel*, se mai scrie:

Darányi Ignác, ministrul de agricultură, a dat aprobare universității săsești ca să vândă lemnul din o parte a pădurii de pe valea Lotrului, această parte a pădurii este concesionată spre exploatare pe 22 de ani.

Ministrul de agricultură, a publicat licitație pe 29 Noembrie la 10 ore înainte de amiază, în sala universității săsești din Sibiu.

Această cantitate de lemne, a voit să și-o însușiască oligarhul negoțului de păduri din Ardeal, firma *Grödel*.

Pe vremuri pentru toate pădurile de pe valea Lotrului, *Grödel* promitea zece milioane, iar acum prețul de licitație pentru 14.386 jugăre e de cincisprezece milioane coroane.

E ciudat — dar de înțeles — că firma *Grödel* acum dă mai mult pe o parte, ca pe vremuri pentru pădurea întreagă, fiindcă acum promite cu 100 % mai mult pe o parte, ca mai de mult pe întreaga pădure. Acum promit pentru aceste 14.000 jugăre 20 milioane de coroane, iar mai demult cam pe 36.000 jugăre promiteau 10 mil. coroane.

Presa dase însă alarmă din vreme și guvernul lui Fejérváry a căzut și el în ajun de a se încheia învoiala, căci era vorba ca lemnul din acele păduri să se vândă din mână, cum se zice, adică fără licitație.

Unsele bine, frații *Grödel*, toate roțile.

— **Idolul cavalerilor fugit.** În Budapesta a făcut mare senzație cazul contelui Csekonic Gyula unul dintre cei mai bogăți magnați ai Ungariei, care cu câte-va zile mai înainte a fugit din capitală. Contele cheltuia sute de mii la an și el era idolul cavalerilor magnați ai capitalei. Tinerul conte nu căpăta destui bani dela tatăl său și sutele de mii ce se recereau cavaleriei lui, și le câștiga prin oarecari cărări obscure. Acuma, că prea la strâns l'a degete — a dispărut. S'a dus cavalerul — idol. Iar tatăl său dă din cap mai bine decât s'arate intenții de plătere. Și de oare-ce s'a născut un scandal atât de mare în urma dispariției contelui, familia a dat următoarea declarație, care însă întărește mai mult încă știrile de până acum. Declarația e de următorul conținut.

Ziarului «N. W. T.» i-se scrie din Budapesta după informații din sorginte sigure, că sunt exagerate știrile despre contele Csekonic Gyula. E absolut neadevărată știrea dispariției fără urmă a contelui, tatăl său contele Csekonic Andre, unul dintre cei dintâi viriliști ai Ungariei, știe unde se află fiul său și este aplicat să aranjeze afacerile fiului său.

Asemenea este neadevărată știrea că pentru o balerină ar fi ajuns contele în această situație și exagerată este știrea că datoriile întrec suma de 3 milioane coroane, fiind vorba de abia 1.200.000 coroane. Contele Csekonic a girat pentru contele Sigray suma de 6—800.000 cor., și acesta sigur are să-și plătească însuși datoria.

— **Ciclone înspăimântător.** Unul din cei mai teribili ciclone s'a abătut asupra portului Hongkong distrugând 29 vapoare printre care 7 vapoare comerciale germane, 4 vapoare de războiu, engleze, 5 vapoare de războiu franceze și nenumărate vase mici de pescari.

Construcțiunile portului, în valoare de milioane au fost completament distruse.

Taifunul (ciclone) a venit foarte repede, pe neașteptate; deși barometrul fusese foarte coborât, nici o stațiune meteorologică de pe coasta chinezească n'a prevăzut catastrofa.

Taifunul a venit probabil din spre insulele Filipine.

Nu se știe câte vapoare au fost distruse din acelea cari se aflau pe drum, în largul mării.

Victimele omenești din Hongkong sunt de asemenea foarte numeroase.

Pe bordul vapoarelor scufundate în port ar fi perit mai bine de 120 persoane.

Dealungul coastei, numeroase persoane au fost ucise de violența uraganului.

Pe bordul vasului de războiu francez »La Fronde« ancorat în portul Macao, au fost uciși 4 ofițeri și 16 marinari.

Portul Hongkong e redus într'o grămadă de ruine; stradele sunt inundate; numeroase bărci au fost aruncate de violența uraganului până la interiorul orașului.

Tot ținutul din vecinătatea portului se află acum câțiva metri sub apă.

Sporirea contingentului armatei. Budapesta, 25 Sept. În cercurile bineinformate se vorbește că ministrul de războiu comun precum și cel honvezesc vor cere sporirea contingentului armatei.

S'a depus coroană pe monumentul dela Kassa și e vorba ca honvezimei să i-se dea artilerie, *actualii guvernanti vor fi siliți să voteze însă și sporirea contingentului de recruți și a bugetului militar.*

Delegațiunile celor două jumătăți ale monarhiei se vor convoca pe ziua de 25 Noembrie în Budapesta.

Se scumpesc banii! Conziliul general al băncii austro-ungare a ținut Joui ședință în Budapesta. Simțindu-se lipsa de bani pe toate piețele din Europa, s'a ridicat procentul la 4 1/2. În cercurile financiare se crede că în curând se va mai urca, ș'anume la 5 %.

Zăpadă în comit. nostru. De Mercuri vremea s'a răcorit așa de tare, în cât după cum ni se telefonează din Radna, acolo Mercuri nainte de amiază a căzut zăpadă, iar Marți seara a căzut o peatră care a stricat viile.

Mercuri la orele 11 a început un viscol cu zăpadă și în Arad.

Stockholm, 26 Sept. Un soldat care stătea de gardă, a împușcat pe generalul Kortskow, comandantul portului din Helsingfors. De frică, Țarul nu va debarca deci în acest oraș.

— În Helsingfors s'a mai descoperit o conspirație a cinci tineri. Presidentul lor era Nyman. Acesta a mărturisit că din porunca comitetului revoluționar au făcut preparative pentru jefuirea băncii Disconto de aici. În casa lui s'au găsit 5 Kilograme dinamită și o bombă gata care era să fie folosită la comiterea jafului. Nyman a spus că el n'a aprobat jaful, dar i-s'a impus de comitet să-l comită.